

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 102

(2005–2006)

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972
nr. 47 om kontroll med markedsføring og
avtalevilkår (markedsføringsloven)
og enkelte andre lover

Innhold

1	Hovedinnholdet i lovforslaget	5	3.5	Kravet om at det «er rimelig grunn til mistanke» om en overtredelse innenfor Fellesskapet	26
2	Bakgrunnen for forslaget	6	3.6	Samarbeid mellom medlemslandenes håndhevingsmyndigheter – nærmere om forordningen kapittel II og III	27
2.1	Forordningen om forbrukervernsamarbeid	6	3.6.1	Utveksling av informasjon og gjensidig bistand, herunder opprettelse av en felles database	27
2.2	Utredning og høring	6	3.6.2	Hvilken type opplysninger som skal utveksles og på hvilket språk	29
3	Departementets merknader til en del hovedspørsmål	8	3.6.3	Særlig om beskyttelse av personopplysninger og forretningshemmeligheter, herunder forholdet til personopplysningsloven	29
3.1	Forordningens virkeområde	8	3.6.4	Tilfeller der myndighetene kan nekte å etterkomme forespørsler om bistand	31
3.1.1	Nærmere om begrepene «overtredelse innenfor Fellesskapet», «regelverk som beskytter forbrukernes interesser» og «kollektive forbrukerinteresser»	8	3.7	Forholdet til tredjeland	31
3.1.2	Avgrensninger - særlig om lovvalg og forholdet til forbudsdirektivet	9	3.8	Øvrige forpliktelser etter forordningen	32
3.1.3	Oversikt over hvilke regleverk som omfattes av forordningen	11	3.8.1	Rapportering, samordning og samarbeid om håndheving og administrative tiltak	32
3.2	Valg av gjennomføringsmåte i norsk rett	14	3.8.2	Nasjonale rapporter	32
3.2.1	Generelt om gjennomføring av forordninger	14	4	Økonomiske og administrative konsekvenser	33
3.2.2	Forslaget i høringsnotatet og høringsinstansenes syn	14	5	Merknader til de enkelte bestemmelser	33
3.2.3	Departementets vurderinger	15		Forslag til lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover	37
3.3	Vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan	15		Vedlegg	
3.3.1	Forordningen	15	1	Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 av 27. oktober 2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (forordningen om forbrukervernsamarbeid)	40
3.3.2	Hvem skal oppnevnes som vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan?	16			
3.4	Hvilke virkemidler skal vedkommende myndigheter ha til sin rådighet?	16			
3.4.1	Forordningen	16			
3.4.2	Nærmere om de enkelte virkemidlene i bokstav a), b), c) og e)	17			
3.4.3	Har instansene som skal oppnevnes som vedkommende myndigheter de nødvendige virkemidlene etter forordningen?	19			
3.4.3.1	Forbrukerombudet	19			
3.4.3.2	Medietilsynet	22			
3.4.3.3	Statens legemiddelverk	23			
3.4.3.4	Sosial- og helsedirektoratet	24			

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 102

(2005–2006)

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

Tilråding fra Barne- og likestillingsdepartementet av 22. september 2006, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Stoltenberg II)

1 Hovedinnholdet i lovforslaget

Barne- og likestillingsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i markedsføringsloven og enkelte andre lover. Forslaget vil gjennomføre europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 av 27. oktober 2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (heretter kalt forordningen om forbrukervernsamarbeid eller bare forordningen) i norsk rett.

Forordningen forutsetter at alle EØS-land etablerer offentlige myndigheter for håndheving av lovgivning som beskytter forbrukernes interesser og at det etableres et forpliktende samarbeid mellom disse over landegrensene.

Håndhevingsmyndighetene betegnes i forordningen som «vedkommende myndigheter». Det kreves at disse gis myndighet til å iverksette et minimum av tiltak ved brudd på regelverket som er omfattet av forordningen. Blant disse tiltakene er å kunne kreve tilgang til alle relevante og nødvendige opplysninger i saken, muligheten til å nedlegge forbudsvedtak og til å ilegge økonomiske sanksjoner. Det skal også utpekes et «sentralt kontaktorgan» i hvert land, som skal ha til oppgave å samordne alle utgående saker fra og innkomne

saker til de enkelte vedkommende myndigheter i det aktuelle landet.

Samarbeidet mellom de europeiske håndhevingsmyndighetene skal omfatte direktivene og forordningene som er opplistet i forordningens vedlegg. Disse er gjennomført i norsk rett gjennom forskjellige regelverk og håndheves av forskjellige myndigheter. Regelverkene i vedlegget faller inn under områder som for eksempel markedsføring av kreditt, regulering av reklame både i kringkastings-, tobakks-, legemiddel-, og alkoholregelverket, forbrukerkontrakter inngått utenfor fast utsalgssted og generelle regler om villedende markedsføring. Det foreslås at de ulike håndhevingsmyndighetene som i dag håndhever regelverket nasjonalt oppnevnes som «vedkommende myndigheter» innenfor eget fagområde. Nærmere bestemt er dette Forbrukerombudet, Medietilsynet, Statens legemiddelverk og Sosial- og helsedirektoratet. Videre foreslås at Forbrukerombudet oppnevnes som «sentralt kontaktorgan».

Forordningen som sådan foreslås inkorporert i markedsføringsloven. For å tilfredsstille forordningens minimumskrav til håndhevingsiltak som skal kunne iverksettes av de vedkommende myndigheter, foreslås i tillegg endringer i markedsføringsloven, kringkastingsloven, legemiddeloven, alkoholoven og tobakkskadeloven.

2 Bakgrunnen for forslaget

2.1 Forordningen om forbrukervern-samarbeid

Økt handel over landegrensene, blant annet gjennom netthandel, medfører behov for et godt og effektivt grenseoverskridende samarbeid mellom myndighetene om håndheving av forbrukerregelverket. Dette er en betingelse både for å skape tillit i markedet og legge til rette for velfungerende konkurranseforhold. Det er i dag stor variasjon når det gjelder systemer for håndheving av forbrukerregelverket i EØS-landene, og i enkelte land har det i praksis ikke vært ført offentlig tilsyn med regelverket. Et annet problem er at nødvendig utveksling av informasjon mellom tilsynene i de forskjellige landene ofte hindres av nasjonalt regelverk om konfidensialitet. På denne bakgrunn har det vært et prioritert siktemål at samtlige EØS-land etablerer tilsynsorganer for forbrukerregelverket og å få i stand effektive systemer for samarbeid mellom disse.

Forordningen gir regler om samarbeid mellom nasjonale myndigheter om håndheving av Felleskapets regler om forbrukernes *kollektive* interesser. Dette er regler som næringslivet skal overholde av hensyn til forbrukere generelt, uten at den enkelte forbruker kan gjøre rettigheter gjeldende. Overtredelser er en sak bare mellom den næringsdrivende og håndhevingsmyndighetene. Eksempler på slikt regelverk er markedsføring, standardvilkår i avtaler og informasjon til forbrukerne. Enkeltstående tvister som oppstår mellom næringsdrivende og forbrukere faller utenfor forordningens virkeområde.

Formålet med forordningen er å sikre en effektiv og harmonisert håndheving av forbrukerregelverket som er listet opp i forordningens vedlegg. Dette omfatter blant annet direktiver om villende og sammenlignende reklame, avtaler inngått utenfor fast utsalgssted, forbrukerkreditt, pakkeriser, kringkasting og elektronisk handel.

Forordningens virkeområde er avgrenset til håndheving ved *grenseoverskridende overtredelser* av nasjonale bestemmelser som gjennomfører nevnte regelverk. I dette ligger at lovbruddet rammer forbrukere som er bosatt i et annet EØS-land enn der hvor selgeren eller tjenesteyteren er etablert. Et praktisk eksempel er at spanske timesharetilbydere opererer på det norske markedet og tilbyr kontrakter som er i strid med direktiv 94/47/EF (timesharedirektivet).

De viktigste elementene i forordningen er:

- Plikt til å etablere offentlige håndhevingsmyndigheter.
- Plikt til å utstyre disse med nærmere angitte virkemidler, bl.a. rett til å innhente nødvendige opplysninger og å kunne foreta undersøkelser for å kunne avgjøre om det foreligger lovbrudd. Håndhevingsmyndighetene skal også kunne kreve opphør av eller forbud mot lovstridige handlinger og ilegge økonomiske sanksjoner ved overtredelser av reglene.
- Håndhevingsmyndighetene skal utveksle relevant informasjon om lovstridige handlinger, både av eget tiltak og på forespørsel fra myndighetene i andre land.
- Myndighetene skal bistå hverandre ved undersøkelser med sikte på iverksettelse av nødvendige tiltak.
- Plikt til å etablere et koordinerende kontaktpunkt («sentralt kontaktorgan») i hvert land. Samarbeidet mellom myndighetene skal samordnes og kommuniseres gjennom disse kontaktpunktene.
- Informasjon om samarbeidet skal legges inn i en database som administreres av Europakommisjonen og som er tilgjengelig kun for håndhevingsmyndighetene.
- Etablering av en komité, blant annet for behandling av spørsmål som oppstår i forbindelse med anvendelsen av forordningen. Komiteen består av representanter fra Europakommisjonen og medlemslandenes myndigheter, og skal fungere som et forum for analyse, tilsyn, problemløsning og ikke-lovgivningsmessige tiltak.

Forordningen er trådt i kraft innen EU og anvendes fra 29. desember 2005. Bestemmelsene om gjensidig bistand, dvs. det praktiske samarbeidet mellom håndhevingsmyndighetene, skal gjennomføres fra den 29. desember 2006.

EØS-komiteen har 7. juli 2006 (beslutning nr. 92/2006) besluttet at forordningen skal innlemmes i EØS-avtalen. For Norges vedkommende ble beslutningen tatt med forbehold om Stortingets samtykke. Det vil snarlig bli fremmet en stortingsproposisjon om innhenting av Stortinget samtykke. Fristen etter EØS-avtalens artikkel 103 for meddelelse om at de forfatningsrettslige krav er oppfylt, er 7. januar 2007. Samme tidspunkt er Norges frist for å gjennomføre forordningen.

2.2 Utredning og høring

Det daværende Barne- og familiedepartementet har vært representert i Europakommisjonens

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

ekspertgruppe som ble opprettet i forbindelse med utarbeidelsen av forordningen. Den har bestått av lovgivnings- og håndhevingsmyndigheter fra EØS-landene. Ekspertgruppen har vært samlet to til tre ganger årlig.

Departementet sendte et tidligere utkast til forordning på bred høring høsten 2003. Bakgrunnen var at departementet ønsket innspill fra berørte instanser til bruk i en felles EFTA-uttalelse til utkastet. I tillegg ble det avholdt et diskusjonsmøte i det daværende Barne- og familiedepartementet om forslaget i oktober 2003. Det var en gjennomgående positiv holdning til innholdet i forslaget fra de myndigheter og organisasjoner som uttalte seg.

I november 2004 arrangerte departementet et nordisk samrådsmøte der forordningens innhold og planer for implementeringen ble diskutert av de ansvarlige myndighetene. Representanter fra samtlige nordiske land møtte. Det var i hovedsak en positiv holdning til forordningen samt bred enighet om tolkningen av forordningsteksten. Alle landene var i en tidlig fase i gjennomføringen. Den foreløpige vurderingen tydet imidlertid på at gjennomføringen ville medføre få problemer og kun innebære mindre lovmessige endringer.

I prosessen med å utarbeide forslag til hvem som skal oppnevnes som vedkommende myndigheter, samt kartlegging av behovet for endringer i sektorlovgivningen, har departementet avholdt diskusjonsmøter med og innhentet innspill fra berørte departementer og instanser.

Barne- og familiedepartementet sendte forslag til gjennomføring av forordningen om forbrukervernsamarbeid på alminnelig høring 12. juli 2005 med høringsfrist 15. september 2005.

Følgende fikk høringsnotatet til uttalelse:

Annonsørforeningen
 Autoriserte Bruktbilhandlers Landsforbund
 Bilimportørenes Landsforening
 Dagligvareleverandørenes forening
 Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
 Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo
 Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø
 De norske Bokklubbene AS
 Den norske Advokatforening
 Den norske Bankforening
 Den norske Dommerforening
 Den norske Reisebransjeforening
 Departementene
 EL & IT-forbundet
 Elektronikk Importør Foreningen
 Elektronikkforbundet
 Energiforsyningens Fellesorganisasjon
 Farmasiforbundet

Finansieringsselskapenes Forening
 Finansnæringens Hovedorganisasjon
 Forbrukerombudet
 Forbrukerrådet
 Forbrukertvistutvalget
 Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
 Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon
 Hobby- og Leketøyhandlernes Forening
 Håndverksbedriftenes landsforening
 IKT-Norge
 Juridisk rådgivning for kvinner
 Juss-Buss
 Jussformidlingen i Bergen
 Jusshjelpa i Nord-Norge
 Konkurransetilsynet
 Kredittilsynet
 Landsorganisasjonen i Norge
 Legemiddelindustriforeningen
 Legemiddelparallelimportørforeningen
 Lotteri- og stiftelsestilsynet
 Luftfartstilsynet
 Mattilsynet
 Markedsrådet
 Medietilsynet
 Norges Apotekerforening
 Norges Automobilforbund
 Norges Bilbransjeforbund
 Norges Båtbransjeforbund
 Norges Eksportråd
 Norges Farmaceutiske forening
 Norges Juristforbund
 Norges Kooperative Landsforening
 Norges Markedsføringsforbund
 Norges Rederiforbund
 Norsk Direkte Markedsføringsforening
 Norsk Forbund for Lokal-TV
 Norsk Rikskringkasting
 Norske Avisers Landsforening
 Norske Boligbyggelags Landsforbund
 Norske Byggvareprodusenters Forening
 Norske Elektroleverandørers Landsforening
 Norske Inkassobyråers Forening
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Næringslivets Servicekontor for Markedsrett
 Regjeringsadvokaten
 Reklamebyråforeningen
 Riksadvokaten
 Sosial- og helsedirektoratet
 Sparebankforeningen i Norge
 Statens helsetilsyn
 Statens institutt for folkehelse
 Statens institutt for forbruksforskning
 Statens legemiddelverk
 Stiftelsen eforum
 Teknologibedriftenes Landsforening

TV Norge

TV2

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Følgende har kommet med merknader til høringsnotatet:

Arbeids- og sosialdepartementet

De norske Bokklubbene

Finansnæringens Hovedorganisasjon

Forbrukerombudet

Forbrukerrådet

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon

Justis- og politidepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Landsorganisasjonen i Norge

Lotteri- og stiftelsestilsynet

Medietilsynet

Norges Automobilforbund

Nærings- og handelsdepartementet

Næringslivets Hovedorganisasjon

Sosial- og helsedirektoratet

Følgende har svart og meddelt at de ikke har merknader:

Elektronikkforbundet

Forsvarsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet

Helsetilsynet

Kommunal- og regionaldepartementet

Konkurransetilsynet

Kredittilsynet

Legemiddelindustriforeningen

Mattilsynet

Moderniseringsdepartementet

Regjeringsadvokaten

Riksadvokaten

Stiftelsen eforum

Utenriksdepartementet

Landsorganisasjonen i Norge uttrykker generelt tilfredshet med at det blir etablert et sterkere samarbeid mellom forbrukermyndighetene i de ulike europeiske landene, og at det blir gjennomført nødvendige tilpasninger i regelverkene for å få det til. Øvrige synspunkter fra høringsinstansene er innarbeidet i behandlingen av de enkelte spørsmål nedenfor.

3 Departementets merknader til en del hovedspørsmål

3.1 Forordningens virkeområde

3.1.1 Nærmere om begrepene «overtredelse innenfor Fellesskapet», «regelverk som beskytter forbrukernes interesser» og «kollektive forbrukerinteresser»

Forordningen artikkel 2 omhandler dens virkeområde. Nr. 1 sier at reglene om gjensidig bistand i kapittel II og III omfatter *overtredelser innenfor Fellesskapet*. Reglene om gjensidig bistand utgjør forordningens materielle regler om samarbeid mellom håndhevingsmyndighetene. Begrepet «*overtredelse innenfor Fellesskapet*» er definert i artikkel 3 bokstav b). Det følger av definisjonen at det her dreier seg om enhver handling eller unnlattelse som strider mot «*regelverk som beskytter forbrukernes interesser*», jf. artikkel 3 bokstav a), og som samtidig skader eller sannsynligvis vil skade «*kollektive forbrukerinteresser*», jf. artikkel 3 bokstav k). Det er kun de nasjonale bestemmelser som gjennomfører direktivene og forordningene (forordninger har direkte virkning i EU-landene og gjennomføres ikke i nasjonal rett) som er opplistet i vedlegget til forordningen, og som har til hensikt å beskytte forbrukernes kollektive interesser, som er omfattet av samarbeidet. Lovbruddet må samtidig ramme forbrukere med bopel i en annen medlemsstat enn hvor lovbruddet har sin opprinnelse eller har funnet sted, eller hvor den ansvarlig næringsdrivende for lovbruddet er etablert eller hvor bevismaterialet for lovbruddet befinner seg. Med andre ord gjelder forordningen bare for grensoverskridende saker.

Kollektive forbrukerinteresser er i artikkel 3 bokstav k) definert som «*en rekke forbrukeres interesser, som har lidt skade eller kan komme til å lide skade som følge av en overtredelse.*» Med kollektive interesser menes kun lovbrudd som rammer interessene til forbrukerfellesskapet som sådan, for eksempel villedende markedsføring. Den enkelte forbrukers rettigheter i en konkret sak, for eksempel heving og erstatning, faller utenfor forordningens virkeområde. Dette ivaretas gjennom andre mekanismer. Under rammeprogrammet for forbrukerpolitikk er det etablert et nettverk av forbrukersentre i EØS-statene, som blant annet bistår forbrukere med utenrettslig tvisteløsning over landegrensene. I Norge er det Forbrukerrådet som ivaretar denne funksjonen.

Hvilke konkrete bestemmelser i de ulike regelverkene som skal omfattes av samarbeidet, sies det lite om i selve forordningen. I vedleggets pkt. 4)

om TV-direktivet og pkt. 13) om legemiddeldirektivet fremgår det at kun enkelte bestemmelser i disse direktivene skal omfattes av forordningen. Dette gjelder i hovedsak bestemmelser om reklame og sponsorvirksomhet. Hvilke bestemmelser som for øvrig omfattes, ble tatt opp som et punkt på det nordiske samrådsmøtet i 2004. Det var her en felles forståelse av at bestemmelser om markedsføring/reklame, informasjon til forbrukerne og om generelle avtalevilkår naturlig vil falle inn under samarbeidet som ivaretagelse av kollektive forbrukerinteresser. Ut over dette antas det at det vil kunne oppstå uklarheter i de enkelte tilfeller om hva som skal omfattes, noe det blant annet vil være naturlig at diskuteres i komiteen som er opprette etter forordningen artikkel 19. Komiteens oppgaver følger av artikkel 20. Den skal undersøke og vurdere alle spørsmål som den blir forelagt i forbindelse med anvendelsen av forordningen.

Det vil også kunne være nyttig å se hen til forståelsen av omfanget av europaparlaments- og rådsdirektiv 98/27/EF om nedlegging av forbud med hensyn til vern av forbrukernes interesser (forbudsdirektivet), ved tvil om en bestemmelse skal anses å regulere kollektive interesser eller ikke. Europakommisjonen har lagt til grunn at forståelsen av begrepet kollektive interesser er sammenfallende i forbudsdirektivet og forordningen om forbrukervernsamarbeid. Det er i tillegg stort sammenfall mellom regelverkene som er opplistet i vedlegget til forordningen og i forbudsdirektivet. Ved utarbeidelsen av forbudsdirektivet utarbeidet Europakommisjonen en veiledende liste («technical document») over hvilke bestemmelser i de enkelte regelverkene som kunne være grunnlag for at det blir nedlagt forbudsvedtak etter direktivet. De artikler som opplistes gir i det vesentlige regler om markedsføring, standardvilkår og informasjon. Det presiseres at listen ikke er uttømmende. Noen eksempler fra listen er:

- Direktiv 85/577/EØF (dørsalgskredittdirektivet) artikkel 4 om at den næringsdrivende skriftlig skal opplyse forbrukeren om angrefristen og om hvordan man skal komme i kontakt med den oppsigelsen av avtalen skal rettes til.
- Direktiv 87/102/EØF (forbrukerkredittdirektivet) artikkel 3 om opplysningsplikt om årlige omkostninger oppgitt i prosent ved markedsføring av kreditt, artikkel 4 om krav til skriftlig kredittavtale og at denne skal inneholde opplysninger om årlige omkostninger.
- Direktiv 89/552/EØF (TV-direktivet) artiklene 10-20 som blant annet inneholder krav til fjernsynsreklame, sponsorvirksomhet og teleshopping.
- Direktiv 1990/314/EØF (pakkereisedirektivet) artikkel 3 som blant annet sier at reisearrangørens eller formidlerens beskrivelse av reisen, herunder om pris og andre forhold som skal gjelde for avtalen, ikke skal inneholde villedende informasjon, artikkel 4 nr. 1 om krav til prekontraktuell informasjon bl.a. om visumplikt, betalingsplan for reisen og kontaktinformasjon om operatørens representant på destinasjonsstedet, artikkel 4 nr. 2 om prinsipper som skal gjelde ved utforming av den skriftlige avtalen, artikkel 4 nr. 7 om kompensasjonsordninger dersom reiseoperatøren ikke kan oppfylle avtalen som forutsatt og artikkel 7 om operatørens plikt til å stille reisegaranti som sikkerhet ved konkurs og insolvens.

3.1.2 Avgrensninger - særlig om lovvalg og forholdet til forbudsdirektivet

I artikkel 2 nr. 2 til 7 følger det at forordningen ikke berører følgende områder:

Nr. 2. Internasjonal privatrett på fellesskapsnivå, herunder reglene om domsmyndighet og lovvalg, jf. nærmere behandling nedenfor.

Nr. 3. Regler om rettslig samarbeid i straffesaker og sivile saker.

Nr. 4. Andre forpliktelser om gjensidig bistand med hensyn til beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser, som fremgår av andre rettsakter, herunder bilaterale eller multilaterale avtaler om straffesaker.

Nr. 5. Reglene som følger av direktiv 98/27/EF (forbudsdirektivet). Se nærmere behandling nedenfor.

Nr. 6. Fellesskapsreglene om det indre marked, nærmere bestemt om fri bevegelse av varer og tjenester.

Nr. 7. Fellesskapsreglene om tjenester knyttet til fjernsynskringkasting. Det følger imidlertid av forordningens vedlegg pkt. 4) at artiklene 10-21 i direktiv 89/552/EØF om samordning av visse bestemmelser om utførelse av fjernsynsvirksomhet (TV-direktivet), skal omfattes av forordningen. Avgrensningen som fremgår av dette punktet må derfor forstås slik at de øvrige bestemmelsene er unntatt fra denne.

Forordningens hovedformål er at nasjonale håndhevingsmyndigheter skal kunne gripe inn ved grenseoverskridende brudd på fellesskapsreglene om forbrukerbeskyttelse som er listet opp i vedlegget til forordningen. Begrepet «grenseoverskridende» innebærer at lovbruddet rammer forbrukere som er bosatt i et annet EØS-land enn der selgeren eller tjenesteyteren er etablert. Dette reiser

spørsmålet om det er regelverket i forbrukernes eller den næringsdrivendes hjemland som skal legges til grunn når den enkelte vedkommende myndighet skal ta stilling til om det foreligger et brudd på fellesskapsretten og eventuelt utøve sin myndighet etter forordningen. I forordningen er dette spørsmålet ikke regulert. Spørsmålet er diskutert i Europakommisjonens ekspertgruppe. Kommisjonen har gitt uttrykk for at hvorvidt en handling eller unnlattelse er en overtredelse, må avgjøres etter nasjonal rett i landet hvor overtredelsen finner sted. Hvis land A har benyttet seg av muligheten til å innføre strengere regler enn minimumskravene i et direktiv, men ikke land B, kan samme handling være en overtredelse i land A, men ikke i land B. Dersom overtrederen opererer fra land B mot land A, kan vedkommende myndigheter i land A kreve bistand etter forordningen for å få slutt på overtredelsen. Det vil imidlertid være opp til nasjonal rett i land B hvilke håndhevingstiltak som kan iverksettes.

Forbudsdirektivet (direktiv 98/27/EF) ble vedtatt for å gi myndigheter innenfor Fellesskapet bedre muligheter til å kunne forby grenseoverskridende brudd på regelverk som beskytter forbrukerne som gruppe. Direktivet legger opp til at domstoler og /eller administrative myndigheter i det land hvor lovbruddet har sin opprinnelse (der den næringsdrivende er etablert) skal kunne nedlegge forbudsvedtak i saker som er brakt inn av såkalte «godkjente institusjoner» i det/de land hvor lovbruddet har hatt virkning (der forbrukerne bor). Dette er gjerne forbrukerorganisasjoner. Direktivet ble gjennomført i markedsføringsloven kapittel II a (gjeldende kapittel II b) om handlinger som skader forbrukernes kollektive interesser. Endringene i markedsføringsloven trådte i kraft 1. januar 2002. Forbrukerombudet og Markedsrådet er gitt myndighet til å nedlegge forbudsvedtak mot norske næringsdrivende som har begått lovbrudd mot forbrukernes kollektive interesser i et annet EØS-land, jf. markedsføringsloven §§ 12 første ledd og § 14 første ledd.

Forordningen om forbrukervernsamarbeid og forbudsdirektivet er langt på vei initiert ut i fra samme mål – å bekjempe grenseoverskridende lovbrudd mot forbrukernes kollektive interesser. Forbudsdirektivet hadde gjennomføringsfrist 1. januar 2001, men dette verktøyet er kun benyttet i svært få tilfeller. En av årsakene til dette synes å være at de godkjente organisasjonene ut fra ressursmessige årsaker velger å ikke forfølge slike saker over landegrensene. Europakommisjonen har i tillegg kommet frem til at det ved siden av forbudsdirektivets system, uansett graden av anven-

delsen av dette, er behov for å etablere et effektivt samarbeid mellom *offentlige* myndigheter. Målet er å oppnå et velfungerende indre marked samt å skape tilstrekkelig tillit til markedet blant de forskjellige aktørene. Gjennom forordningen om forbrukervernsamarbeid gis medlemslandene anledning til å kunne utveksle fortrolig informasjon, og de forpliktet til å prioritere samarbeidet om å bekjempe brudd på forbrukerregelverket på fellesskapsnivå. Det forventes på denne bakgrunn at forordningen vil anvendes i langt større grad enn forbudsdirektivet, og at samarbeidet mellom håndheving myndighetene vil bli mer effektivt.

Blant annet for å unngå at en og samme sak behandles parallelt etter forbudsdirektivet og forordningen om forbrukervernsamarbeid, er det i forordningen tatt inn en bestemmelse i artikkel 15 nr. 2 som sier at en anmodet myndighet kan avslå en forespørsel om å yte bistand etter forordningen dersom det på gjeldende tidspunkt er anlagt retts sak (for eksempel etter forbudsdirektivet) for den samme overtredelsen.

I forbindelse med gjennomføringen av forbudsdirektivet ble det drøftet om det burde tas inn en lovvalgsbestemmelse i markedsføringsloven. Det ble konkludert med at en slik bestemmelse burde tas inn. Virkeområdet for de aktuelle bestemmelsene ble dermed begrenset til å gjelde forbrukerverndirektivene «*slik disse er gjennomført i norsk rett*», jf. gjeldende § 9 e i markedsføringsloven. Hovedbegrunnelsen var at regelverket som beskytter forbrukernes kollektive interesser i all hovedsak er av offentligrettslig karakter, og at norske domstoler eller forvaltningsorganer ikke kan fatte vedtak med hjemmel i utenlandsk offentligrettslig regelverk. Det følger av legalitetsprinsippet at dersom utenlandske offentligrettslige regler skal være grunnlag for plikter for norske rettssubjekter, må det foreligge konkrete norske regler som gir de utenlandske reglene anvendelse i norsk rett. Det er imidlertid ikke mulig å ta inn henvisninger til alle utenlandske bestemmelser som beskytter forbrukernes kollektive interesser, og det vil derfor være de norske bestemmelsene som må være grunnlag for forbudsvedtak. Hensynet til klarhet og foruberegnelighet tilsier at dette klart fremgår av markedsføringsloven (jf. Ot.prp. nr. 91 (2000-2001) s. 16 flg.).

Etter departementets vurdering gjør de samme hensynene seg gjeldende også for forordningen om forbrukervernsamarbeid. Selv om denne gjelder ved håndheving av fellesskapsregler som er nedfelt i forordninger og totalharmoniseringsdirektiver, i tillegg til minimumsdirektiver slik tilfellet er for forbudsdirektivet, er det fortsatt regler

som beskytter forbrukernes *kollektive interesser* som ligger innenfor forordningens virkeområde. Utgangspunktet er også her at dette i all hovedsak er regler av offentligrettslig karakter.

Departementet finner likevel grunn til å nevne at det i forbindelse med drøftelsene i Ot.prp. nr. 91 (2000-2001) ikke ble utelukket at noe av regelverket som er relevant i forhold til forbudsdirektivet har privatrettslig tilsnitt. Dette kunne tilsi at man burde åpne for anvendelse av utenlandsk privatrettslig regelverk i tråd med det som gjelder i andre privatrettslige forhold. Denne problemstillingen er etter departementets syn relevant også i forhold til forordningen.

I tilknytning til forbudsdirektivet kom departementet imidlertid til at det ikke var hensiktsmessig å utrede denne problemstillingen nærmere, fordi man måtte anta at en svært liten del av mulige saker ville ha et privatrettslig tilsnitt. Siden det etter forbudsdirektivet har vært svært få saker (ingen saker hvor norske myndigheter har vært involvert), og at det er vanskelig å anslå omfanget av saker under forordningen om forbrukervernsamarbeid, anser departementet at det på det nåværende tidspunkt ikke er nødvendig å gå nærmere inn i denne problemstillingen. I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at dersom det i fremtiden skulle vise seg at mange saker som behandles etter forordningen har et privatrettslig tilsnitt, vil det måtte vurderes om det er nødvendig med en endring av loven.

Forbrukerombudet har i høringsrunden bemerket følgende:

«De saker det i praksis vil være aktuelt for Forbrukerombudet og øvrige tilsynsmyndigheter å ta opp til behandling etter samarbeidsforordningen, vil, så vidt jeg kan bedømme, utelukkende være saker hvor man anvender offentligrettslig regelverk, og hvor spørsmål om rettigheter for private eventuelt kun er aktuelle som ringvirkninger av saksbehandlingen.

Jeg er derfor enig med departementet i at man beholder presiseringen om at det er de norske gjennomføringsbestemmelsene av EUs forbrukerbeskyttelsesregler som skal anvendes. Jeg er også enig i at det ikke er behov for å ta inn et forbehold i forhold til regler som gir privatrettslige rettigheter.»

Forbrukerrådet uttaler følgende:

«Forordningen slår fast at den ikke berører fellesskapsregler om internasjonal privatrett, herunder regler om lovvalg og verneting. Det skal gripes inn mot grenseoverskridende brudd, noe som innebærer at lovbruddet rammer forbruker i et annet land enn der selger/tjeneste-

yster er etablert. Det reises derfor spørsmål om det er regelverket i forbrukerens eller den næringsdrivendes hjemland som skal legges til grunn når den enkelte kompetente myndighet skal ta stilling til om det foreligger brudd på fellesskapsretten. Departementet foreslår at det tas inn en bestemmelse markedsføringsloven § 9e første ledd sammen med tredje ledd gir en presiseiring av at norske myndigheters vedtakskompetanse bare kan hjemles i norske lovbestemmelser. Hovdebegrunnelsen er at regelverket i all hovedsak er av offentligrettslig karakter, og at norske domstoler eller forvaltningsorganer ikke kan fatte vedtak med hjemmel i utenlandsk offentlig regelverk.

Forbrukerrådet deler departementets syn på disse vurderingene, men viser til at departementet sier det ikke kan utelukkes at noe av regelverket som er relevant har privatrettslig tilsnitt. Vi støtter derfor departementets vurdering av det vil være nødvendig å endre loven dersom det i fremtiden skulle vise seg å være mange saker som behandles etter denne forordningens om har et privatrettslig tilsnitt.»

Næringslivets Hovedorganisasjon kommenterer forslaget slik:

«NHO har ingen innsigelser til forslaget om presisering i markedsføringsloven (mfl) § 9e om at håndhevingen skjer i forhold til beskyttelsesreglene slik de er gjennomført i norsk rett. Forslaget er begrunnet i legalitetsprinsippet. Forutsetningsvis dreier det seg om offentligrettslige regler som skal være gjennomført i norsk rett slik at regelverket er harmonisert med regelverket i de øvrige EØS-land.»

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det tas inn en bestemmelse i markedsføringsloven § 9 e første ledd som, lest i sammenheng med tredje ledd, presiserer at innenfor forordningens virkeområde vil en legge til grunn fellesskapsreglene i forordningens vedlegg «*slik bestemmelsene er gjennomført i norsk rett*». Forslaget innebærer en presisering av at norske myndigheters vedtakskompetanse bare kan hjemles i norske lovbestemmelser.

3.1.3 Oversikt over hvilke regelverk som omfattes av forordningen

Forordningen artikkel 1 fastslår at formålet er å etablere samarbeid mellom håndhevingsmyndigheter med ansvar for håndheving av regelverk som beskytter forbrukernes interesser.

«*Regelverk som beskytter forbrukernes interesser*» er definert i artikkel 3 bokstav a). Det er direktivene som er opplistet i vedlegget til forordningen slik de er gjennomført i nasjonal rett og forordning-

gene som er opplistet samme sted. Vedlegget omfatter 16 direktiver/forordninger. I det følgende gis en oversikt over regelverket som er opplistet i vedlegget, hvor dette er gjennomført i norsk rett, og hvilken myndighet som har håndhevningssansvaret for dette.

1) og 9) *Direktiv 84/450/EØF om villedende og sammenlignende reklame og direktiv 97/55/EF (endringsdirektiv).*

Direktivene er gjennomført i §§ 1, 2 og 3 i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven). Reglene om sammenlignende reklame er tatt inn i en egen forskrift, hjemlet i markedsføringsloven § 2.

Reglene håndheves av Forbrukerombudet, jf. markedsføringsloven § 13.

2) og 8) *Direktiv 85/577/EØF om forbrukervern ved avtaler som inngås et annet sted enn på den næringsdrivendes faste forretningssted (dørsalgsdirektivet) og direktiv 97/7/EF om forbrukervern ved fjernsalgsavtaler (fjernsalgsdirektivet)*

Direktivene er i hovedsak gjennomført i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerettloven). Fjernsalgsdirektivet artikkel 8 (forbrukerrettigheter ved misbruk av betalingskort) er gjennomført i finansavtaleloven. Dette er imidlertid privatrettslige regler som ikke omfattes av forordningen. Fjernsalgsdirektivet artikkel 9 og 10 om henholdsvis ikke-bestilte ytelser og begrensninger i bruk av visse fjernkommunikasjonsmetoder er gjennomført i markedsføringsloven.

Den offentligrettslige delen av bestemmelsene håndheves av Forbrukerombudet. Bestemmelsene i angrerettloven er spesiallovgivning i forhold til markedsføringsloven for så vidt gjelder regler om opplysningsplikt, markedsføring og avtalens innhold. Markedsføringslovens bestemmelser vil supplere angrerettloven.

Det såkalte lovstridsprinsippet er slått fast i praksis og betyr at brudd på spesiallovgivningen gitt ut i fra forbrukerhensyn, også vil finnes urimelig etter generalklausulen i markedsføringsloven § 1. I forarbeidene til markedsføringsloven § 9 a om urimelige avtalevilkår er det klart uttalt at avtalevilkår som strider mot ufravikelig (preseptorisk) lovgivning vil være urimelig og i strid med bestemmelsen. Også avtalevilkår i strid med fravikelig (deklaratorisk) lovgivning vil etter omstendighetene kunne være strid med § 9 a. Lovstridsprinsippet innebærer at Forbrukerombudet med hjemmel

i markedsføringsloven kan gripe inn mot brudd på spesiallovgivning som beskytter forbrukerne. I så fall kan han bruke markedsføringslovens sanksjonssystem for å få slutt på overtredelsene.

3) *Direktiv 87/102/EØF om forbrukerkreditt, senest endret ved direktiv 98/7/EF*

Direktivet er i hovedsak gjennomført i lov 21. juni 1985 nr. 82 om kredittkjøp m.m. (kredittkjøpsloven).

Forbrukerombudet er med hjemmel i kredittkjøpsloven § 30 delegert myndighet til å føre tilsyn med at bestemmelsene fastsatt i eller i medhold av kredittkjøpsloven blir overholdt, jf. forskrift 27. juni 1986 nr. 1305 pkt. IV.

Forbrukerombudet vil i tillegg håndheve lovens bestemmelser om markedsføring og kontraktsvilkår etter markedsføringsloven §§ 1 og 9 a, jf. lovstridsprinsippet. Det vises til omtalen av dette prinsippet under pkt. 2) og 8) om angrerettloven ovenfor.

4) *Direktiv 89/552/EØF om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet (TV-direktivet) artikkel 10-21*

Kun artiklene 10-21 om fjernsynsreklame, sponsorvirksomhet og teleshopping omfattes av forordningen.

Disse reglene er i hovedsak gjennomført i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting og i forskrift 28. februar 1997 nr. 153 om kringkasting. Medietilsynet er tilsynsmyndighet for kringkastingsregelverket, jf. kringkastingsforskriften § 1-8 annet ledd. Enkelte bestemmelser som skal beskytte forbrukerne mot visse typer innhold i reklame, håndheves imidlertid av andre fagmyndigheter:

- Forbrukerombudet håndhever bestemmelser om reklame rettet mot barn og reklame for våpen og våpenetterligninger, jf. kringkastingsforskriften § 1-8 første ledd med videre henvisninger.
- Artikkel 13 om fjernsynsreklame for tobakk er gjennomført i norsk rett gjennom reklameforbudet for tobakksvarer i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakkskader § 2. Tilsyn med bestemmelsen føres av Sosial- og helsedirektoratet, jf. lovens § 8.
- Artikkel 14 om fjernsynsreklame for legemidler er gjennomført i § 13-4 i forskrift 22. desember 1999 nr. 1559 om legemidler jf. lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler mv. (legemiddelloven) kapittel VII. Tilsynet med bestemmelsen fø-

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

res av Statens legemiddelverk, som er delegert kompetansen etter lovens § 28.

- Artikkel 15 om fjernsynsreklame for alkohol er gjennomført i norsk rett gjennom reklameforbudet for alkoholholdig drikk i lov 2. juni 1989 nr. 27 om alkohol § 9-2. Det norske totalforbudet mot reklame går lengre enn direktivet artikkel 15, hvor det er tillatt med reklame som oppfyller spesifikke kriterier. Alkoholloven håndheves av Sosial- og helsedirektoratet, jf. lovens § 9-3.

5) *Direktiv 90/314/EØF om pakkereiser, herunder pakkeferier og pakketurer (pakkereisedirektivet)*

Pakkereisedirektivet er gjennomført i lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser.

Pakkereiseloven inneholder ingen tilsynsbestemmelse. Forbrukerombudet vil imidlertid håndheve lovens bestemmelser om markedsføring og kontraktsvilkår etter lovstridsprinsippet. Det vises til omtalen av dette prinsippet under pkt. 2) og 8) om angrerettloven.

6) *Direktiv 93/13/EØF om urimelige vilkår i forbrukeravtaler*

Direktivet er gjennomført i lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmakt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven) §§ 36 og 37 og i markedsføringsloven § 9 a om urimelige avtalevilkår.

Den offentligrettslige reguleringen av urimelige avtalevilkår i forbrukerforhold håndheves av Forbrukerombudet, jf. markedsføringsloven §§ 9 a og 13 annet ledd.

7) *Direktiv 94/47/EF om beskyttelse av kjøperen i forbindelse med visse aspekter ved avtaler om deltidsbruksrett til fast eiendom (timeshare-avtaler) (timesharedirektivet)*

Direktivet er gjennomført i lov 13. juni 1997 nr. 37 om salg av tidsparter i fritidsbolig (tidspartloven).

Tidspartloven inneholder ingen tilsynsbestemmelse. Forbrukerombudet vil imidlertid håndheve lovens bestemmelser om markedsføring og kontraktsvilkår etter markedsføringsloven §§ 1 og 9 a, jf. det såkalte lovstridsprinsippet. Det vises til omtalen av dette prinsippet under pkt. 2) og 8) om angrerettloven.

10) *Direktiv 98/6/EF om prismerking av forbruksvarer*

Direktivet er gjennomført i markedsføringsloven § 3 a om prismerking og ved forskrift 6. desember 1999 nr. 1256 om prisopplysninger for varer.

Forbrukerombudet fører tilsyn med dette regelverket, jf. markedsføringsloven § 13.

11) *Direktiv 99/44/EF om forbrukerkjøp og garantier*

Direktivet er gjennomført i lov 21. juni 2002 nr. 34 om forbrukerkjøp (forbrukerkjøpsloven) og markedsføringsloven kapittel II a om garantier og lignende.

Det vil antakelig særlig være bestemmelsene i direktivet artikkel 6 om garantier som får relevans ved anvendelsen av forordningen, i og med at samarbeidet er begrenset til overtredelser av kollektive forbrukerinteresser, dvs. tiltak som berører forbrukere som gruppe.

Markedsføringslovens kapittel II a om garantier og lignende håndheves av Forbrukerombudet, jf. lovens § 13.

12) *Direktiv 2000/31/EF om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester (direktivet om elektronisk handel)*

Direktivet er gjennomført i lov 23. mai 2003 nr. 35 om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester (ehandelsloven).

Det antas at det særlig vil være reglene om markedsføring og opplysningspliktbestemmelsene i direktivet som får relevans ved anvendelsen av forordningen, siden forordningens anvendelsesområde er begrenset til forbrukernes kollektive interesser.

Ehandelsloven inneholder ingen tilsynsbestemmelse. Forbrukerombudet vil imidlertid kunne håndheve lovens bestemmelser om markedsføring og kontraktsvilkår etter lovstridsprinsippet. Det vises til omtalen av dette prinsippet under pkt. 2) og 8) om angrerettloven.

13) *Direktiv 2001/83/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker, senest endret ved direktiv 2004/27/EF*

Kun artiklene 86-100 om reklame for legemidler er omfattet av forordningen.

Direktivets artikler 86-100 er gjennomført i lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler mv. (legemiddeloven) kapittel VII og kapittel 13 om reklame for legemidler i forskrift 22. desember 1999 nr. 1559 om legemidler.

Lovhjemmelen for å føre tilsyn med legemidler fremgår av legemiddeloven § 28. Kompetansen etter denne bestemmelsen er delegert til Statens legemiddelverk.

14) Direktiv 2002/65/EF om fjernsalg av finansielle tjenester til forbrukere

Direktivet er gjennomført i lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted (angrerttloven).

Forbrukerombudet håndhever de offentligrettslige reglene i angrerttloven etter lovstridsprinsippet, jf. omtalen av angrerttloven ovenfor.

15) Forordning (EF) nr. 261/2004 om erstatning og assistanse til flypassasjerer ved nektet ombordstigning og ved innstilte eller vesentlig forsinkede flygninger

Forordningen er gjennomført i norsk rett gjennom forskrift 17. februar 2005 nr. 141 om gjennomføring av forordning (EF) nr. 261/2004, gitt med hjemmel i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart § 16-1.

Luftfartstilsynet vil føre tilsyn med det relevante regelverket. På bakgrunn av at Luftfartstilsynet til nå har vært et tradisjonelt sikkerhetstilsyn, kreves det imidlertid ytterligere endringer i luftfartsloven for at tilsynet skal få de nødvendige hjemler til å føre offentlig tilsyn med flypassasjerenes rettigheter. Samferdselsdepartementet har informert Barne- og likestillingsdepartementet om at påkrevde endringer i luftfartsloven i tilknytning til håndheving av forordningen om forbrukervernsamarbeid henger nøye sammen med andre endringer som er nødvendige for å realisere regjeringens ønske om å forbedre klageordningene for flypassasjerer. Samferdselsdepartementet har gjennomført en høring (høringsfrist 31. mai 2006) med forslag til endringer i luftfartsloven hvor også gjennomføringen av forordningen om forbrukervernsamarbeid behandles.

16) Direktiv 2005/29/EF om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere på det indre marked

Direktivet om urimelig handelspraksis ble publisert i EU-tidende den 11. juni 2005. Direktivet oppstiller felleseuropeiske regler for hvilke handlinger som skal anses som urimelige overfor forbrukere på området for deres økonomiske interesser. Det følger av direktivet artikkel 16 nr. 2 at det skal tas inn i vedlegget til forordningen om forbrukervernsamarbeid. Direktivet skal gjennomføres i norsk rett innen 12. juni 2007. Bestemmelsene skal tre i kraft senest 12. desember 2007.

Direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv, og setter derfor grenser for hvilke nasjonale regler som kan innføres innenfor direktivets virkeområde. Direktivet vil i all hovedsak bli foreslått gjennomført i markedsføringsloven. Forbrukerombudet vil føre tilsyn med disse bestemmelsene.

I tillegg til en generell generalklausul om urimelig handelspraksis, og regler som utdyper hva som skal anses som villedende og aggressiv markedsføring mv., inneholder direktivet en svarteliste som oppstiller eksempler på handelspraksis som i ethvert tilfelle skal være forbudt. Ett av disse eksemplene oppstiller et forbud mot salg fremmende pyramideordninger der verving er det sentrale fremfor salg av produkter. Disse reglene er gjennomført i lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier mv. (lotteriloven) § 16, som håndheves av Lotteritilsynet.

Som gjennomgangen ovenfor viser, er fellesskapsregelverket som omfattes av forordningen gjennomført i norsk rett (med unntak av pkt. 16 som har gjennomføringsfrist i 2007), og det føres aktivt offentlig tilsyn med dette.

Som gjennomgangen ovenfor viser, er fellesskapsregelverket som omfattes av forordningen gjennomført i norsk rett (med unntak av pkt. 16 som har gjennomføringsfrist i 2007), og det føres aktivt offentlig tilsyn med dette.

3.2 Valg av gjennomføringsmåte i norsk rett

3.2.1 Generelt om gjennomføring av forordninger

I henhold til EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a skal forordninger «som sådan» gjøres til en del av norsk rett. Gjennomføringen bør derfor foregå ved inkorporasjon. Dette innebærer at den lovteksten som vedtas, fastsetter at vedkommende forordning - i EØS-tilpasset form - skal gjelde som lov. Selve teksten der EØS-tilpasningene er innarbeidet, vedtas imidlertid ikke formelt som lov.

3.2.2 Forslaget i høringsnotatet og høringsinstansenes syn

I høringsnotatet presenterte departementet to alternative måter å gjennomføre forordningen på: Enten i en egen ny lov eller ved endringer i markedsføringsloven. Etter departementets foreløpige vurdering ville gjennomføring i markedsføringsloven være den beste løsningen, bl.a. av hensyn til brukerne og at Forbrukerombudet vil håndheve mesteparten av regelverkene som omfattes av forordningen.

Forslaget om gjennomføring i markedsføringsloven støttes av *Arbeids- og sosialdepartementet, De norske Bokklubbene, Forbrukerombudet, Forbrukerrådet, Lotteritilsynet, Norges Automobilforbund, Nærings- og handelsdepartementet, Næringslivets Hovedorganisasjon og Sosial- og helsedirektoratet.*

Finansnærings Hovedorganisasjon mener derimot at reglene som gjennomfører forordningen bør gjennomføres i en egen lov, fordi dette vil gjøre regelverket best tilgjengelig for brukerne.

3.2.3 Departementets vurderinger

Forordningen vil i stor grad bli anvendt på saker som håndheves av Forbrukerombudet etter regler nedfelt i markedsføringsloven. Departementet antar derfor at det er mest naturlig for brukerne av regelverket å søke etter håndhevingsregelverket i markedsføringsloven.

En annen fordel med gjennomføring i markedsføringsloven er at det allerede er et eget kapittel i loven om handlinger som skader forbrukernes kollektive interesser, jf. lovens kapittel II b. Kapitlet kom inn ved gjennomføringen av forbudsdirektivet. Det er sammenfallende innhold i forbudsdirektivets og forordningens begrep om forbrukernes kollektive interesser, og det kan derfor være naturlig og ryddig å samle disse bestemmelsene i en lov. Forholdet mellom forbudsdirektivet og forordningens bestemmelser er nærmere behandlet i pkt. 3.1.2 ovenfor.

Forslaget har fått bred støtte i høringsrunden. Departementet opprettholder derfor forslaget i høringsnotatet om å gjennomføre forordningen i markedsføringsloven.

Departementet foreslår at inkorporasjonen konkret skjer gjennom en ny bestemmelse i markedsføringsloven kapittel II b om handlinger som skader forbrukernes kollektive interesser. Bestemmelsen fastslår at forordningen, i EØS-tilpasset form, skal gjelde som lov, jf. forslag til ny § 9 h første ledd. Forordningsteksten i norsk oversettelse er inntatt som vedlegg til denne proposisjonen.

Hvilke felleskapsregelverk som forordningen omfatter, går frem av vedlegget til forordningen. Dette vedlegget vil bli endret fortløpende ettersom nye forbrukerbeskyttelsesregelverk blir vedtatt i EU og føres opp på listen over direktiver og forordninger. Dersom regelverkene innlemmes i EØS-avtalen, må dette gjenspeiles også i den norske gjennomføringen av forordningen. Det anses lite hensiktsmessig å endre denne listen ved lovendring, og det foreslås derfor at departementet gis hjemmel i markedsføringsloven til i forskrift å utvide listen med relevant regelverk, jf. forslag til ny § 9 e fjerde ledd.

I og med at Barne- og likestillingsdepartementet er forvaltningsansvarlig for markedsføringsloven, innebærer den foreslåtte gjennomføringsmåten at dette departementet blir tillagt myndighet til å fastsette og endre forskriften. Det foreslås i tillegg at departementet, som hovedansvarlig for gjennomføringen av forordningen, gis hjemmel til oppnevning av vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan, jf. forslag til § 9 h annet ledd.

Proessen med innlemmelse av det aktuelle regelverket i forskriften og utpeking av vedkommende myndigheter forutsettes å skje i nært samarbeid med ansvarlige fagdepartementer også i fremtidige saker.

I tillegg til gjennomføringen av selve forordningen i norsk rett, er det nødvendig å foreta enkelte tilpasninger i eksisterende regelverk. Det dreier seg om endringer som gir de enkelte håndhevingsmyndighetene tilstrekkelig kompetanse som kreves for håndheving av forordningen etter dens artikkel 4 nr. 6, se særlig pkt. 3.4.3 nedenfor.

3.3 Vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan

3.3.1 Forordningen

Forordningen har som formål å formalisere samarbeidet mellom håndhevingsmyndigheter. De myndigheter som skal inngå i nettverket av håndhevingsorganer omtales som *vedkommende myndigheter*, jf. artikkel 3 bokstav c) og artikkel 4.

Artikkel 4 nr. 2 gir medlemslandene anledning til å utpeke private organer som har en legitim interesse i å få stanset grenseoverskridende overtredelser. Disse kan iverksette tiltak i overensstemmelse med artikkel 8 nr. 3, se nærmere om artikkel 8 i pkt. 3.6.1. Denne muligheten er gitt for å ivareta interessene til de medlemsland som har et system basert på at markedsovervåkingen og håndheving av forbrukerregelverk er satt ut til private organer eller organisasjoner. Dette gjelder for eksempel i Tyskland.

Det skal også utpekes et kontaktpunkt i hvert land, det *sentrale kontaktorgan*. Dets funksjon skal være å samordne alle utgående saker fra og innkommende saker til de enkelte vedkommende myndigheter i det aktuelle landet, jf. artikkel 3 bokstav d). Dette gjelder blant annet mottak og videre sending av informasjon om tiltak som er iverksatt og anmodninger om bistand fra en annen myndighet, jf. artikkel 9.

Det skal gis beskjed til Europakommisjonen/EFTAs overvåkningsorgan om både utpekte vedkommende myndigheter og det sentrale kontaktorgan, slik at disse oppføres på en liste som oppdateres og publiseres i EU-Tidende og i EØS-tillegget til disse, jf. artikkel 5.

Det følger av forordningen artikkel 4 nr. 1 at de enkelte medlemsland skal utpeke de vedkommende myndigheter og et sentralt kontaktorgan som skal være ansvarlig for gjennomføringen av samarbeidet etter forordningen. Det foreslås at Barne- og likestillingsdepartementet gis hjemmel

til slik utpeking, jf. forslaget til ny § 9 h annet ledd i markedsføringsloven.

3.3.2 Hvem skal oppnevnes som vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan?

Forordningen gir ingen begrensninger på antall vedkommende myndigheter som skal oppnevnes og meldes inn i nettverket etter artikkel 4 nr. 1. Vedkommende myndigheter er etter forordningen artikkel 3 bokstav c) definert som «*enhver offentlig myndighet på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan med et særlig ansvar for å håndheve regelverket som beskytter forbrukernes interesser.*» Det avgjørende er å oppnevne de myndigheter som på best mulig måte kan håndheve regelverket som er oppført i forordningens vedlegg, slik dette er gjennomført i norsk rett.

I høringsnotatet ble det foreslått at følgende myndigheter oppnevnes som vedkommende myndigheter etter forordningen på hver sine fagområder som de håndhever i dag:

- Forbrukerombudet
- Medietilsynet
- Statens legemiddelverk
- Sosial- og helsedirektoratet

Når det gjelder hvilket regelverk som håndheves av de enkelte myndigheter, vises det til gjennomgangen av regelverket i pkt. 3.1.3 ovenfor.

Senere kan det også bli aktuelt å oppnevne Lotteritilsynet som vedkommende myndighet når det gjelder å håndheve forbudet mot visse pyramideliknende omsetningssystemer i direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis. Direktivet skal gjennomføres i norsk rett innen 12. desember 2007.

Samferdselsdepartementet har nylig gjennomført en høring om endringer i luftfartsloven knyttet til håndhevingsbestemmelsene i forordningen om forbrukervernsamarbeid, hvor også andre endringer som er nødvendige for å gjennomføre nytt EU-regelverk på luftfartsområdet ble behandlet. I det aktuelle høringsnotatet har Samferdselsdepartementet gått inn for at Luftfartstilsynet vil bli utpekt som vedkommende myndighet etter forordningen for regelverket i vedleggets pkt. 15) om forordning (EF) nr. 261/2004 om erstatning og assistanse til flypassasjerer ved nektet ombordstigning og ved innstilte eller vesentlige forsinkede flygninger.

Ingen høringsinstanser har kommet med innvendinger til at ovennevnte instanser oppnevnes som vedkommende myndigheter. Departementet opprettholder derfor forslaget.

Det skal også utpekes et «sentralt kontaktorgan» som skal være ansvarlig for samordning av saker etter forordningen nasjonalt. I høringsnotatet foreslo departementet at Forbrukerombudet blir tildelt denne funksjonen. Ingen høringsinstanser har kommet med innvendinger til dette.

Etter forslaget her vil Forbrukerombudet bli oppnevnt som vedkommende myndighet for 14 av de 16 regelverkene som foreløpig er oppført i vedlegget til forordningen. Forbrukerombudet vil i fremtiden også håndheve direktivet om urimelig handelspraksis (regelverk nr. 16), jf. omtalen av direktivet under pkt. 3.1.3. Det antas at det vil oppstå mange grenseoverskridende konflikter som faller inn under direktivets anvendelsesområde. Dette tilsier at Forbrukerombudet som vedkommende myndighet vil ha befatning med hovedtyngden av inn- og utgående saker etter forordningen. Det antas derfor at Forbrukerombudet vil være best egnet blant annet til å raskt foreta vurderinger av hvem som skal behandle innkomne saker. I tillegg vil man spare både tid og administrative kostnader ved at «mellomleddsfunksjonen» faller bort i alle saker som skal behandles av Forbrukerombudet som vedkommende myndighet.

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om at Forbrukerombudet oppnevnes som sentralt kontaktorgan etter forordningen.

Hjemmelen for å oppnevne vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan følger av forslag til ny § 9 h annet ledd i markedsføringsloven. Departementet tar sikte på å oppnevne ovennevnte instanser administrativt etter at de forslåtte lovendringene er trådt i kraft.

3.4 Hvilke virkemidler skal vedkommende myndigheter ha til sin rådighet?

3.4.1 Forordningen

I følge artikkel 4 nr. 3 skal hver av håndhevingsmyndighetene ha den etterforsknings- og håndhevingskompetanse som er nødvendig for anvendelsen av forordningen. Som et minstekrav skal myndighetene ha kompetanse som oppstilt i artikkelens nr. 6 bokstav a) til g), nærmere bestemt:

- a) å ha tilgang til alle relevante dokumenter, i enhver form, knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet,
- b) å avkreve enhver person relevante opplysninger knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet,
- c) å gjennomføre nødvendige kontroller på stedet,

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

- d) å framsette et skriftlig krav om at vedkomende selger eller leverandør stanser overtredelsen innenfor Fellesskapet,
- e) å få selgeren eller leverandøren som er ansvarlig for overtredelsen innenfor Fellesskapet, til å forplikte seg til å stanse overtredelsen, og eventuelt å offentliggjøre den inngåtte forpliktelsen,
- f) å kreve at enhver overtredelse innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, og eventuelt å offentliggjøre de avgjørelser som er truffet i denne forbindelse,
- g) å kreve at den tapende part betaler erstatning til statskassen eller til en mottaker som er utpekt i eller i henhold til nasjonal lovgivning, dersom avgjørelsen ikke etterkommes.

Kompetansen skal utøves i overensstemmelse med nasjonal lovgivning. Som et overordnet vilkår for å kunne sette i verk tiltakene, må det foreligge *rimelig grunn til mistanke* om en overtredelse innenfor Fellesskapet. Dette kravet er nærmere behandlet i pkt. 3.5 nedenfor.

3.4.2 Nærmere om de enkelte virkemidlene i bokstav a), b), c) og e)

I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at det er tvil om tolkningen av bokstav c) og e). Høringsinstansene ble særlig bedt om å komme med synspunkter på tolkningen av disse bestemmelsene og hvordan de bør gjennomføres i norsk rett. I høringsrunden har departementet mottatt merknader til virkemidlene som er nevnt i bokstav a), b), c) og e). Disse behandles nedenfor.

a) å ha tilgang til alle relevante dokumenter, i enhver form, knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet, og

b) å avkreve enhver person relevante opplysninger knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet

I høringsnotatet la departementet til grunn at bestemmelsene forstås slik at bokstav a) gjelder retten til utlevering av dokumenter (skriftlig materiale) mens bokstav b) omhandler informasjon i muntlig form.

Næringslivets Hovedorganisasjon har følgende merknader:

«NHO er opptatt av at rettssikkerheten til påstått overtredere ivaretas på en god måte. Forordningens artikkel 4 nr 6 fastsetter hvilke virkemidler håndhevende myndigheter skal ha i forhold til påstått overtredere. Når det gjelder fortolkningen av hvilke virkemidler som står til håndhevende myndigheters

rådighet, mener NHO det bør utvises edruehet.

NHO er enig i at mfl § 15 første ledd og kredittkjøpsloven § 30 allerede i dag hjemler beføyelsene nevnt i forordningens artikkel 4 nr 6 litra a og b. Kringkastingsloven foreslås endret, for at opplysningsplikten skal omfatte flere aktører enn fastsatt i kringkastingsforskriften i dag. NHO mener det bør fremgå av mfl og kringkastingsloven at når det gjelder dokumenter, har håndhevende myndighet rett til å gjøre seg kjent med innholdet og eventuelt ta en kopi. Opplysninger belagt med taushetsplikt vil under enhver omstendighet ikke kunne kreves utlevert, typisk advokatkorrespondanse.»

Til dette vil departementet bemerke at dagens bestemmelser i markedsføringsloven og kredittkjøpsloven ikke regulerer nærmere på hvilken måte opplysningsplikten skal oppfylles. Departementet ser ikke grunn til å endre på dette. Det må avgjøres konkret hva som er hensiktsmessig i den enkelte sak.

Etter straffeloven § 144 er det straffbart for blant annet advokater å bryte taushetsplikten. Det følger av dette at et tilsynsorgan ikke kan kreve informasjon som er omfattet av taushetsplikten, med mindre annet er fastsatt særskilt ved lov. Et eksempel på slik bestemmelse er legemiddeloven § 28 annet ledd siste punktum, som bestemmer at lovbestemt taushetsplikt ikke er til hinder for tilsynet (til Statens legemiddelverk). Overtrederens korrespondanse med sin advokat er derimot ikke underlagt *overtrederens* taushetsplikt, og kan etter omstendighetene være relevant dokumentasjon som tilsynsmyndigheten kan kreve. For øvrig gir forvaltningsloven § 14 den som blir pålagt å utlevere opplysninger klageadgang.

c) rett til å gjennomføre nødvendige kontroller på stedet

I høringsnotatet la departementet til grunn at dette forstås slik at myndighetene skal ha rett til å møte opp på stedet for å foreta plassundersøkelse/ransakelse i arbeidet med å avdekke eventuelle brudd på fellesskapsregelverket etter forordningen. Forståelsen av «på stedet» omfatter også den næringsdrivendes kontorlokaler. Det ble reist spørsmål om kravet også kan forstås slik at myndighetene kun gis hjemmel til å kontrollere steder og dokumenter som uansett er offentlig tilgjengelige.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon har følgende kommentarer:

«HSH antar at forordningen på dette punkt ikke medfører en utvidet adgang til «på stedet» kontroller enn det som allerede følger av markeds-

føringslovens § 15 og kredittkjøpsloven § 30 annet ledd (samt forslag til ny § 2-12 annet ledd i kringkastingsloven). «På stedet» må av hensyn til rettssikkerheten ikke tolkes utvidende, og bør begrenses til bedriftens forretningslokaler.»

Næringslivets Hovedorganisasjon bemerker at:

«Artikkel 4 nr 6 litra c som hjemler «nødvendige kontrollundersøgelser på stedet», er uklart. NHO mener bestemmelsen av rettssikkerhets-hensyn bør tolkes innskrenkende, ettersom beføyelsen er svært inngripende. Vilkåret «på stedet» er uklart og må etter NHOs mening begrenses til forretningsstedet. For øvrig vises det til kommentarene i avsnittet ovenfor om kopier av dokumenter og taushetspliktbelagt informasjon.

Håndhevende myndighet må ikke gis rett til å tiltvinge seg adgang for å foreta bevissikring.

NHO deler departementets oppfatning av at i så fall må politiet kobles inn.»

Sosial- og helsedirektoratet uttaler:

«Når det gjelder forordningens artikkel 4 punkt 6 bokstav c, som sier at den kompetente myndighet skal ha «rett til å gjennomføre nødvendige kontrollundersøkelser på stedet», er direktoratet usikker på hvilken tolkning som bør legges til grunn. Direktoratet ser det imidlertid som hensiktsmessig å innta en klar hjemmel for kontrollundersøkelser for å unngå tvil om rekkevidden av direktoratets kontrolladgang. Direktoratet ser at det kunne være hensiktsmessig med en hjemmel som åpent for videre kontrolladgang enn ASD og HOD legger til grunn, altså at steder som ikke er offentlige bør kunne kontrolleres. Direktoratet har imidlertid ikke vurdert hvordan dette i så fall skal løses lovteknisk. Skal ASDs og HODs tolkning legges til grunn, er direktoratet enig i at alkoholloven § 9-3 og tobakkskadeloven § 8 i dag gir tilstrekkelig hjemmel for direktoratet til å foreta kontrollundersøkelser på offentlige steder.»

Etter departementets syn bør bestemmelsen tolkes slik at håndhevingsmyndighetene skal ha adgang til å foreta kontrollundersøkelser på bedriftens private område. Skulle bestemmelsen tolkes slik at den bare omfatter offentlige steder, ville den ha liten praktisk betydning. For øvrig vil departementet vise til forvaltningsloven § 15, som nærmere regulerer fremgangsmåten ved gransking og lignende.

e) å få selgeren eller leverandøren som er ansvarlig for overtredelsen innenfor Fellesskapet, til å forplikte seg til å stanse overtredelsen, og eventuelt å offentliggjøre den inngåtte forpliktelsen

I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at ordlyden i bestemmelsen er fremmedartet for oss, ved at den gir myndighetene en rett til å få skriftlig bekreftelse fra lovovertrederen. Dersom slik bekreftelse ikke gis, er det imidlertid i forordningen ikke knyttet virkninger direkte til dette. Det ble reist spørsmål om hvordan dette skal forstås.

Når tiltakene i artikkel 4 nr. 6 leses i sammenheng, antok departementet at bokstav e) regulerer «forhandlingsstadiet». Bestemmelsen er ment å gi den næringsdrivende en mulighet til å rette opp forholdet, og å gi bekreftelse om at dette blir gjort, før eventuelt forbudsvedtak treffes.

Spørsmålet blir om myndighetenes anvendelse av denne adgangen er å anse som et enkeltvedtak som gir den næringsdrivende en rett til «å gjøre opp for seg» før eventuelt forbudsvedtak treffes. Bestemmelsen bør i så fall gjennomføres direkte i lovverket. Det som taler mot en slik forståelse, er at det i forordningen ikke er satt som vilkår for nedleggelse av forbudsvedtak (bokstav f) at slike forhandlinger er gjennomført i forkant.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«I forordningens artikkel 4 punkt 6 anser HSH, i likhet med departementet, at bokstav e) er ment å gi håndhevingsmyndighetene en mulighet til å gi den næringsdrivende anledning til å rette opp forholdet før forbudsvedtak treffes. Forbudsvedtak mot forhold som skader forbrukerens kollektive interesser vil kunne fattes i tilfeller hvor det foreligger berettiget tvil om man har overtrådt lovens bestemmelser. Som alternativ til forbudsvedtak, vil det i de tilfeller håndhevingsmyndighetene vurderer forholdet annerledes enn det bedriften selv gjør, være hensiktsmessig at bedriften gis anledning til å rette. Slik retteadgang bidrar dessuten til lempligere løsninger og smidigere praktisering av regelverket.»

Nærings- og handelsdepartementet uttaler:

«Adgangen til å få en skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende fremstår først og fremst som et alternativt virkemiddel for myndighetene, og det er ikke knyttet direkte virkninger til en manglende bekreftelse. Dette taler mot å anse myndighetenes anvendelse av tiltaket som et enkeltvedtak. Vi mener likevel en klar hjemmel i markedsføringsloven vil være en fordel. Loven er mer tilgjengelig for de næringsdrivende enn forordningen. Vi antar også at det

vil være enklere for håndhevingsmyndighetene å bruke tiltaket når adgangen fremgår klart av loven.»

Næringslivets Hovedorganisasjon bemerker følgende:

«Artikkel 4 nr 6 litra e fastsetter at myndighetene kan kreve erkjennelsestilsagn, som eventuelt kan kreves offentliggjort, fra selger eller leverandør «som har forårsaget overtredelserne». For bruk av dette virkemiddelet forutsetter forordningen etter ordlyden at det er etablert at overtredelse har funnet sted. Om bestemmelsen skal være slik å forstå, mener NHO det må fremgå at rettskraftig avgjørelse må foreligge for at håndhevende myndighet skal kunne kreve slik erkjennelse. Det må i så fall gjøres en tilføyelse om rettskraftig avgjørelse i den foreslåtte ordlyden i de relevante lovene. Artikkel 4 litra e kan ut fra ordlyden vanskelig sees å være ment som en mulighet for selger/leverandør til å rette opp forholdet, slik departementet mener. En slik løsning vil jo forutsette at partene blir enige om å løse saken på denne måten, og myndighetene trenger da ikke tvangshjemmel.»

Til merknadene fra Næringslivets Hovedorganisasjon vil departementet bemerke at det grunnleggende vilkåret for å bruke håndhevingstiltakene står innledningsvis i artikkel 4 nr. 6, nemlig at det er «rimelig grunn til mistanke» om en overtredelse. Departementet finner det ikke naturlig å tolke bokstav e) slik at det må foreligge en rettskraftig avgjørelse (dom) på at det har skjedd en overtredelse før skriftlig bekreftelse kan kreves. Det følger av artikkel 4 nr. 4 bokstav a) at de vedkommende myndigheter kan utøve virkemidlene direkte selv.

Departementet er enig med høringsinstansene som mener at bokstav e) fremstår som et alternativ til sanksjoner. Det knyttes ikke andre rettsvirkninger til manglende etterfølgelse av kravet om skriftlig bekreftelse, enn at tilsynsmyndigheten kan velge å forfølge saken videre med forbudsvedtak mv. Dersom overtrederen gir en skriftlig bekreftelse på at det ulovlige skal opphøre, vil vedkommende være avtalerettslig forpliktet til å gjøre det.

Departementet er kommet til at det både av hensyn til brukerne og for å unngå tvil om forordningen er gjennomført riktig, bør tas inn klare lovhemler i de aktuelle regelverkene om at tilsynsorganene skal ha rett til å kreve skriftlig bekreftelse som nevnt i bokstav e).

3.4.3 *Har instansene som skal oppnevnes som vedkommende myndigheter de nødvendige virkemidlene etter forordningen?*

Nedenfor gjennomgår departementet om hvert av håndhevingsorganene som i denne omgang skal oppnevnes som vedkommende myndigheter har kompetanse til å gjennomføre tiltakene som er opplistet i artikkel 4 nr. 6 bokstav a) til g) og hvilke endringer som anses nødvendige for å gjennomføre forordningen.

3.4.3.1 *Forbrukerombudet*

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Regelverkene i forordningens vedlegg pkt. 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12) og 14) skal etter forslaget her håndheves av Forbrukerombudet etter markedsføringslovens bestemmelser. Retten til å kreve utlevering av dokumenter følger av markedsføringsloven § 15 første ledd, hvor det fremgår at: «*Enhver plikter å gi Markedsrådet eller Forbrukerombudet de opplysninger disse myndigheter krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven, herunder opplysninger som er nødvendige for vurdering av om en framstilling er uriktig eller villedende.*» Det følger av leddets annet punktum at opplysningene kan kreves gitt både skriftlig og muntlig.

Regelverk nr. 3 om forbrukerkreditt er gjennomført i kredittkjøpsloven og kan håndheves av Forbrukerombudet. Forbrukerombudets rett til innhenting av relevante dokumenter og opplysninger etter bokstav a) og b) anses ivaretatt gjennom kredittkjøpsloven § 30 annet ledd, som sier at «*Tilsynsmyndigheten kan kreve de opplysninger som trengs for å gjennomføre tilsynet.*» Forbrukerombudet vil i henhold til lovstridsprinsippet i tillegg ha hjemmel etter markedsføringsloven § 15 første ledd, jf. avsnittet over.

Departementet er kommet til at Forbrukerombudet allerede har til sin rådighet virkemidlene i bokstav a) og b) når det gjelder regelverket han skal håndheve etter forordningen.

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Markedsføringsloven § 15 annet ledd fastslår at Forbrukerombudet kan «*foreta slik gransking og besiktigelse, herunder kreve utlevert dokumenter, gjenstander, vareprøver eller annet, som de finner påkrevet for å utføre sitt gjøremål etter loven.*» I fotnote til bestemmelsen vises det til straffeloven § 326, som blant annet sier at det er straffbart å hindre eller forsøke å hindre en offentlig tjenestemann i å utføre sine lovpålagte oppgaver eller å forhindre han adgang til steder han har berettiget adgang til.

I markedsføringsloven § 15 annet ledd siste setning står det at: «*Om nødvendig kan det kreves hjelp av politiet.*» Dette gjelder tilfeller hvor Forbrukerombudet, til tross for berettiget adgang, blir nektet adgang til de aktuelle lokalene. Forbrukerombudet har med andre ord ikke myndighet til på egen hånd å tiltvinge seg adgang til lokaler for å foreta gransking. Gjennom arbeidet i Europakommisjonens ekspertgruppe nedsatt i forbindelse med utarbeidelsen av forordningen, er det avklart med Europakommisjonen at tilgang til lokaler gjennom bistand fra politiet anses som tilstrekkelig for oppfyllelse av forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav c).

Forbrukerombudet bemerker følgende i sin høringsuttalelse:

«Slik Forbrukerombudet forstår hjemmelen i mfl § 15 til å foreta stedlige undersøkelser («gransking og besiktigelse»), er denne ikke begrenset til steder som er offentlig tilgjengelige. Skulle dette vært tilfelle, ville bestemmelsen mistet mye av sin praktiske betydning, da det ville vært enkelt for næringsdrivende å avskjære myndighetenes tilgang til bevismateriale.»

Departementet slutter seg til dette. Bestemmelsen er vid og omfatter bedriftens private område.

Markedsføringsloven § 15 annet ledd gir Forbrukerombudet tilstrekkelig hjemmel til å foreta stedlige kontroller for håndheving av regleverkene i vedleggets pkt. 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12) og 14).

Forbrukerombudets rett til gransking for tilsyn av kredittkjøpsloven (regelverk nr. 3), følger av lovens § 30 annet ledd annet punktum, som sier at «*Myndigheten kan også foreta slik gransking og besiktigelse som den finner påkrevd for å utføre sine gjøremål etter loven.*»

Departementet mener at ovennevnte gir Forbrukerombudet tilstrekkelig kompetanse etter bokstav c).

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Markedsføringsloven § 13 angir Forbrukerombudets tilsynsområde. Det følger bl.a. av første ledd siste punktum at «*Ombudet skal av eget tiltak eller på grunnlag av henvendelser fra andre søke å påvirke alle næringsdrivende til å innrette sin virksomhet etter disse bestemmelser [om kontroll med markedsføring].*» Tilsvarende står det i annet ledd at Forbrukerombudet skal føre tilsyn med og gjennom forhandlinger med næringsdrivende bidra til at urimelige avtalevilkår ikke nyttes til skade for forbrukerne. Paragraf 13 gir Forbrukerombudet hjemmel til skriftlig å kreve opphør av ulovlige

handlinger ved sin håndheving av regelverkene i vedleggets pkt. 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12) og 14).

Ved kgl.res. av 27. juni 1986 fikk Forbrukerombudet myndighet til å føre tilsyn med kredittkjøpsloven. Dette anses som tilstrekkelig hjemmel til å oppfylle kravet i bokstav d) på dette punkt for regelverk nr. 3 om kredittkjøp. Av vedtakets punkt IV følger det at Forbrukerombudet skal ha tilsynet med at bestemmelsene i eller i medhold av kredittkjøpsloven blir overholdt. Det vil være naturlig og nødvendig at Forbrukerombudet har myndighet til skriftlig å kreve opphør av handlinger i strid med dette regelverket. Forbrukerombudet vil i henhold til lovstridsprinsippet i tillegg ha hjemmel etter markedsføringsloven § 13, jf. avsnittet over.

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Markedsføringsloven gir i dag ikke Forbrukerombudet en direkte hjemmel for å be den næringsdrivende om skriftlig bekreftelse om opphør av en lovstridig handling. Etter dagens system søker Forbrukerombudet å påvirke den næringsdrivende til å innrette sin virksomhet etter regelverket, jf. § 13 første ledd siste punktum og annet ledd. Ofte skjer slik påvirkning ved at det rettes en skriftlig henvendelse til den næringsdrivende hvor det gjøres oppmerksom på at ombudet vurderer tiltaket i strid med regelverket, og på den bakgrunn bes det om at forholdet rettes opp. I samme henvendelse oppfordres den næringsdrivende til innen en gitt frist å kommentere saken og å eventuelt opplyse om hvordan han eller hun vil innrette seg etter regelverket.

I høringsnotatet reiste departementet spørsmål om å innføre en klar hjemmel for Forbrukerombudet til å be om skriftlig bekreftelse om at det ulovlige forholdet opphører. Den foreslåtte bestemmelsen lød: «*Ved overtredelser av bestemmelser som nevnt i § 9 e tredje ledd, og som ombudet etter § 9 h annet ledd er oppnevnt som kompetent myndighet til å håndheve, kan skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende om at det ulovlige forholdet skal opphøre kreves.*»

En slik bestemmelse i markedsføringsloven vil gi Forbrukerombudet tilstrekkelig myndighet etter dette punkt til håndheving av regleverkene i vedleggets pkt. 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12) og 14).

Forbrukerombudet uttaler i sin høringsuttalelse at:

«I forhold til spørsmålet om å kunne kreve en skriftlig bekreftelse, er Forbrukerombudets praksis i dag at den næringsdrivende i en rekke

saker, som et ledd i den ordinære saksbehandlingen, bes om å bekrefte at markedsføring eller avtalevilkår vil bli innrettet etter markedsføringslovens regler. Dersom det ikke gis en slik bekreftelse, vil Forbrukerombudet kunne anse at det ikke er oppnådd frivillig ordning i saken, og varsle om at det vil bli fattet forbudsvedtak.

Jeg ser det derfor ikke som noen absolutt nødvendighet at det fastsettes en egen bestemmelse i markedsføringsloven som gir Forbrukerombudet myndighet til å kreve en skriftlig bekreftelse om at en ulovlig handling vil opphøre. Dette følger, etter mitt syn, allerede av dagens praksis.

Dersom det i enkelte saker skulle være hensiktsmessig å avkreve en mer formell bekreftelse på at den næringsdrivende ikke skal gjenta nærmere angitte brudd på lovgivningen, kan jeg ikke se at det er noe i dagens lovgivning som forhindrer Forbrukerombudet fra å kreve dette.»

Under den generelle behandlingen av bokstav e) i pkt. 3.4.2 ovenfor, er departementet likevel kommet til at bestemmelsen bør gjennomføres uttrykkelig i de aktuelle regelverkene. Departementet foreslår derfor å innføre en klar hjemmel i markedsføringsloven for å gjennomføre bokstav e). Departementet har revurdert forslaget i høringsnotatet og kommet til at retten til å kreve skriftlig bekreftelse bør gjelde alle overtredelser av markedsføringsloven, ikke bare overtredelser etter forordningen. En slik generell bestemmelse passer bedre inn i § 13 femte ledd, som foreslås endret til følgende:

«Forbrukerombudet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at ulovlige forhold skal opphøre. Dersom frivillig ordning ikke oppnås, kan Forbrukerombudet forelegge saken for Markedsrådet til avgjørelse etter § 12.»

Kredittkjøpsloven (regelverk nr. 3) gir ingen hjemmel til å kreve skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende på at lovbruddet skal opphøre. Forbrukerombudets kompetanse til å kreve slik bekreftelse etter kredittkjøpsloven, vil i henhold til lovstridsprinsippet følge av forslaget til nytt første punktum i markedsføringsloven § 13 femte ledd, jf. foregående avsnitt.

Om rett til offentliggjøring av bekreftelsen legger departementet til grunn at lov om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) § 2 første ledd jf. § 3 første ledd (innkommet dokumentet til forvaltningsorgan) gir en generell adgang til offentliggjøring av skriftlige bekreftelser etter forordningens bokstav e).

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Etter markedsføringslovens system er det Markedsrådet som er gitt den primære kompetansen til å fatte forbudsvedtak mot handlinger i strid med lovens bestemmelser, jf. § 12. Markedsrådet er et forvaltningsorgan med domstolslignende funksjon som avgjør klager på Forbrukerombudets vedtak og saksbehandling. Markedsrådet er således spesialisert innen markedsrett. Rådets vedtak er bindende hvis ikke avgjørelsen innen en gitt frist bringes inn for de ordinære domstoler.

Forbrukerombudets hjemmel til å fatte forbudsvedtak ved håndheving av regelverkene i vedleggets pkt. 1), 2), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12) og 14) følger av markedsføringsloven § 14 første og annet ledd. Forbrukerombudets kompetanse etter § 14 første og annet ledd er begrenset til der ombudet antar at det vil medføre ulempe eller skadevirkninger å avvente vedtak fra Markedsrådet, jf. første ledd, eller der markedsføringen eller avtalevilkåret av ombudet anses i det vesentlige identisk med markedsføring eller vilkår som Markedsrådet tidligere har nedlagt forbud mot, jf. annet ledd.

Når det gjelder Forbrukerombudets håndhevingsansvar etter kringkastingsregelverket (regelverk nr. 4), følger det av kringkastingsforskriften § 1-8 og markedsføringsloven § 13 fjerde ledd at Forbrukerombudet fører tilsyn med regler gitt i medhold av kringkastingsloven § 3-1 fjerde ledd. Forbrukerombudets vedtakskompetanse i slike saker følger av markedsføringsloven § 14, jf. § 12 første ledd og det tidligere omtalte lovstridsprinsippet.

Kredittkjøpsloven (regelverk nr. 3) gir ingen hjemmel til nedlegge forbudsvedtak ved brudd på lovens bestemmelser. Markedsrådets og Forbrukerombudets kompetanse til å fatte forbudsvedtak etter kredittkjøpsloven ved håndheving ut fra forbrukerhensyn, vil i henhold til lovstridsprinsippet følge av markedsføringslovens vedtaksbestemmelser i §§ 12 og 14.

Det følger av forordningen artikkel 4 nr. 4 at den vedkommende myndighet (her Forbrukerombudet) enten skal utøve håndhevingsmyndigheten selv eller alternativt ved å bringe saken inn for en domstol. Departementet mener at Markedsrådet kan anses som en domstol i denne forbindelse, da det er et domstolsliknende forvaltningsorgan på markedsrettens område. Departementet anser derfor at markedsføringslovens sanksjonssystem er i tråd med forordningens krav på dette punkt.

Markedsrådets og Forbrukerombudets vedtakskompetanse foreslås utvidet til å omfatte de nye bestemmelsene som gjennomfører forordnin-

gen, jf. forslaget til § 12 første ledd nytt fjerde punktum og § 14 første ledd første punktum i markedsføringsloven. Dette vil etter departementets syn oppfylle kravene forordningen stiller i bokstav f) om at en overtredelse kan kreves stanset eller forbys.

Markedsføringsloven § 16 gir hjemmel til å ilegge tvangsgebyr i vedtak fattet etter §§ 12 og 14. Gebyret skal betales av den som vedtaket retter seg mot dersom vedkommende overtrer vedtaket eller medvirker til at en annen foretar den handlingen som vedtaket retter seg mot. Bestemmelsen foreslås utvidet til å omfatte vedtak fattet ved brudd på bestemmelser som gjennomfører forordningen, jf. forslag til endring i markedsføringsloven § 16 første ledd tredje punktum. Bestemmelsen anses å gjennomføre forordningen bokstav g) om økonomiske sanksjoner hvis en avgjørelse ikke etterkommes.

Når det gjelder forordningens krav til å kunne offentliggjøre forbudsvedtakene fattet med hjemmel i regelverket som nevnt over, legger departementet til grunn at lov om offentlighet i forvaltningen § 2 første ledd jf. § 3 første ledd gir en generell adgang til dette. Ingen av disse regelverkene gjør unntak fra offentlighetslovens bestemmelser.

3.4.3.2 Medietilsynet

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Regelverk nr. 4 i forordningens vedlegg om kringkasting er i hovedsak gjennomført i kringkastingsloven og i forskrift til den, og håndheves av Medietilsynet. Myndighetene har hjemmel til å innkreve nødvendige opplysninger og dokumentasjon fra blant annet kringkastere som et ledd i tilsynsarbeidet, jf. kringkastingsforskriften § 1-6. Denne bestemmelsen er ikke tilstrekkelig til å oppfylle forordningens krav etter dens artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b). Pliktsubjekt etter bestemmelsen er begrenset til kringkastere og eiere eller operatører av anlegg for kringkasting. Andre aktører, for eksempel eksterne programprodusenter, annonsører og sponsorer, har ikke plikt til å gi Medietilsynet opplysninger. Kultur- og kirkedepartementet har på denne bakgrunn utarbeidet forslag til ny § 2-11 om opplysningsplikt i kringkastingsloven.

Forslaget lyder slik:

«§ 2-11 Opplysningsplikt.

Enhver plikter å gi Medietilsynet de opplysninger som tilsynet krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven eller for å kunne oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor en fremmed stat eller internasjonal organisasjon.

Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysningsplikten, herunder om hvem som er omfattet av opplysningsplikten og hvilke opplysninger som kan kreves.»

Medietilsynet skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«I høringsnotatet foreslås endringer i kringkastingsloven ved ny § 2-11 om opplysningsplikt og ny § 2-12 om Medietilsynets myndighet ved grenseoverskridende kringkasting. Medietilsynet støtter de foreslåtte endringer i kringkastingsloven og er enig i at de vil tilfredstille forordningens krav. Vi er også enig i at de vil tilfredstille opplysningsplikthjemmel bør tilfredstille de behov for å innhente opplysninger som Medietilsynet for øvrig har for å kunne utføre sine oppgaver etter loven. Det bemerkes likevel at det er behov for å presisere at opplysningsplikten også gjelder adgang til «ethvert relevant dokument», jf. forordningen artikkel 4 nr 6 bokstav a).»

Etter departementets syn vil bestemmelsen ovenfor være vid nok til å oppfylle forordningens krav, og det ligger implisitt at «ethvert relevant dokument» er omfattet.

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Kringkastingsloven gir ikke hjemmel til å gjennomføre kontrollundersøkelser på stedet. Kultur- og kirkedepartementet har på denne bakgrunn utarbeidet forslag til ny § 2-12 annet ledd i kringkastingsloven, som fastsetter at Medietilsynet kan «gjennomføre gransking og besiktigelse på stedet hvor kringkasteren utøver sin virksomhet hvis det er nødvendig for at Medietilsynet skal kunne utføre sine gjøremål etter markedsføringsloven § 9 h.»

Departementet anser at bestemmelsen vil gi Medietilsynet tilstrekkelig hjemmel etter forordningen på dette punkt.

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

I høringsnotatet antok departementet at Medietilsynet gjennom sitt tilsynsansvar, jf. kringkastingsforskriften § 1-8 annet ledd, har den tilstrekkelige kompetanse som kreves for oppfyllelse av forordningens krav på dette punkt.

Medietilsynet har i høringsrunden uttalt følgende:

«Med hensyn til høringsnotatets pkt. 3.2.2.1 d), «skriftlig krav om at den aktuelle næringsdrivende opphører med den ulovlige handlingen», vil vi bemerke at det neppe fullt ut er som følge

av sitt tilsynsansvar, jf kringkastingsforskriften § 1-8, at Medietilsynet har den nødvendige formelle kompetanse som kreves for å tilfredstille forordningens artikkel 4 nr 6 bokstav d). Det riktige er vel at det i så tilfelle følger av at Medietilsynet kan varsle bruk av sanksjonsbestemmelsene i lovens kapittel 10, herunder de nye reglene om tvangsmulkt i § 10-4. Forordningens krav i artikkel 4 nr 6 bokstav d) kan uansett ikke ses å ha særlig selvstendig betydning i forhold til artikkel 4 nr 6 bokstav f), hjemmel til å kreve opphør eller forbud mot enhver overtreddelse, som full ut er dekket ved ny § 2-12.»

Etter departementets syn vil Medietilsynets tilsynsansvar samt kringkastingsloven § 10-2 om advarsel til overtrederen gi tilstrekkelig kompetanse for Medietilsynet til å skriftlig fremsette krav overfor overtrederen om at overtredelser opphører.

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Kringkastingsloven gir ingen hjemmel for Medietilsynet til å kreve skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende. Kultur- og kirkedepartementet har utarbeidet forslag til ny § 2-12 første ledd første punktum i kringkastingsloven som uttrykkelig gjennomfører forordningens bokstav e). Forslaget lyder:

«Medietilsynet kan kreve skriftlig bekreftelse fra kringkaster under norsk jurisdiksjon på at overtreddelse av bestemmelser som nevnt i § 9 e tredje ledd i lov 16. juni 1972 nr. 47 om markedsføring skal opphøre.»

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Kringkastingsloven hjemler ikke rett til å forby eller påby opphør av enkeltinnslag i strid med regelverket om reklame og sponning. Kultur- og kirkedepartementet har utarbeidet forslag til ny § 2-12 første ledd annet punktum som forbyr sending av visse lovlige innslag, avgrenset til saker etter forordningen. Det er intet til hinder for å offentliggjøre forbudsvedtakene. Bestemmelsen lyder slik:

«Medietilsynet kan videre forby kringkasteren å sende innslag hvis det foreligger slik overtreddelse [som nevnt i foregående punktum] i disse innslagene.»

Kringkastingsloven ble endret med virkning fra 1. juli 2005. Med dette har Medietilsynet hjemmel til å ilegge tvangsmulkt for å framtvinge etterlevelse av loven og forskrifter og enkeltvedtak fat-

tet i medhold av den. Ved manglende etterlevelse av blant annet reklamereglene i lovens kapittel 3, kan Medietilsynet gi kringkasteren en frist til å innrette seg i samsvar med reglene. Overskrides fristen, løper en tvangsmulkt per dag eller uke den fortsatte regelovertreddelsen varer. Reglene om tvangsmulkt fremgår av kringkastingsloven § 10-4.

Departementet legger til grunn at ovennevnte er tilstrekkelig for å gjennomføre bokstav f) og g) i forordningen om opphørs-/forbudsvedtak og økonomiske sanksjoner.

3.4.3.3 Statens legemiddelverk

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Lovhjemmelen for å føre tilsyn med legemidler fremgår av lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler mv. (legemiddeloven) § 28, og kompetansen etter denne bestemmelsen er delegert til Statens legemiddelverk.

Paragraf 28 annet ledd lyder slik:

«Departementet kan kreve å få utlevert de oppgaver og opplysninger som er nødvendige for å ivareta tilsynet og foreta de nødvendige kontroller av virksomheter, produksjon, og omsetning mv. som berøres av denne lov. Lovbestemt taushetsplikt er ikke til hinder for tilsynet.»

Departementet anser at dette oppfyller kravene i bokstav a) og b).

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Legemiddeloven § 28 annet ledd gir hjemmel for å «foreta de nødvendige kontroller av virksomheter som berøres av denne lov.»

Departementet legger til grunn at dette er tilstrekkelig for å gjennomføre bokstav c) om kontrollundersøkelser.

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Legemiddeloven § 28 fjerde ledd gir hjemmel til å gi pålegg om retting. Det følger videre av forskrift 22. desember 1999 nr. 1559 (legemiddelforskriften) § 13-10 at Statens legemiddelverk kan kreve den konkrete reklamen stoppet eller inndratt, og pålegge den som driver reklamen å sende ut en beriktigelse til alle som mottok den ulovlige reklamen.

Departementet anser at dette oppfyller forordningens krav i bokstav d).

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

Det er ingen uttrykkelig bestemmelse om å få skriftlig bekreftelse fra overtrederen i legemiddel-

loven. Helse- og omsorgsdepartementet har utarbeidet forslag til en ny bestemmelse i legemiddeloven § 28 åttende ledd, som vil gi en konkret hjemmel for å kreve skriftlig bekreftelse på opphør av lovbrudd fra den næringsdrivende. Forslaget lyder slik:

«Ved overtredelse av legemiddeloven § 19 og 21 eller forskrifter gitt med hjemmel i disse bestemmelsene, kan departementet kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.»

Med hensyn til offentliggjøring av tilbakemeldingen, er det ingen uttrykkelige bestemmelser om dette. Det er imidlertid ingen taushetsplikt som hindrer Legemiddelverket i å offentliggjøre den aktuelle tilbakemeldingen.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Legemiddeloven § 28 fjerde ledd gir Legemiddelverket hjemmel til å pålegge retting og dermed kreve at det ulovlige opphører. Etter legemiddelforskriften § 13-10 kan Legemiddelverket kreve den konkrete reklamen stoppet eller inndratt, og pålegge den som driver reklamen å sende ut en beriktigelse til alle som mottok den ulovlige reklamen. Ved gjentatte overtredelser kan Legemiddelverket forby all reklame for vedkommende produkt for kortere eller lengre tid, eventuelt gi et permanent forbud. Legemiddelverkets reaksjoner skal begrunnes og vedtak offentliggjøres. Etter departementets syn oppfyller dette kravene i bokstav f).

Legemiddeloven § 28 femte ledd gir hjemmel til å ilegge adressaten for pålegget tvangsgebyr i form av engangsgebyr eller løpende dagsbøter dersom fristen for oppfyllelse av pålegget oversittes. Departementet anser at dette er tilstrekkelig til å gjennomføre bokstav g) om økonomiske sanksjoner.

3.4.3.4 Sosial- og helsedirektoratet Alkoholregelverket

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Etter lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkoholoven) kapittel 9, har Sosial- og helsedirektoratet en rekke beføyelser knyttet til håndheving reklameforbudet for alkohol. Markedsrådet er klageinstans, jf. § 9-5, og markedsføringslovens saksbehandlinger gjelder for Markedsrådet i slike saker.

Alkoholoven har i dag ikke en klar hjemmel til å kreve tilgang til ethvert relevant dokument vedrørende en overtredelse av TV-direktivets artikkel 15.

På denne bakgrunn har Arbeids- og sosialdepartementet foreslått en ny bestemmelse i alkoholoven § 9-3 annet ledd for å gjennomføre forordningen bokstav a) og b). Forslaget lyder slik:

«Enhver plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av Sosial- og helsedirektoratets oppgaver etter lovens kapittel 9.»

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Etter alkoholoven § 9-3 har Sosial- og helsedirektoratet ansvar for å føre tilsyn med bestemmelsene om alkoholreklame. I høringsnotatet gikk det frem at etter Arbeids- og sosialdepartementets oppfatning var det ikke behov for ytterligere å implementere bokstav c) i forhold til håndhevingen av TV-direktivets bestemmelser om alkoholreklame.

I høringsrunden uttalte Sosial- og helsedirektoratet at det ser det som hensiktsmessig å innnta en klar hjemmel for kontrollundersøkelser for å unngå tvil om direktoratets kontrolladgang, samt at steder som ikke er offentlige bør kunne kontrolleres.

I den generelle behandlingen av bokstav c) i pkt. 3.4.2 ovenfor, er departementet kommet til at bestemmelsen bør fortolkes slik at håndhevsmyndighetene skal ha hjemmel til å foreta kontrollundersøkelser på bedriftens private område.

Helse- og omsorgsdepartementet har overtatt alkoholregelverket fra Arbeids- og sosialdepartementet med virkning fra 1. januar 2006. I samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, foreslår departementet følgende bestemmelse i alkoholoven § 9-3 første ledd annet punktum for å gi en klar hjemmel til kontrollundersøkelser:

«Sosial- og helsedirektoratet kan foreta slik granskning og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.»

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser Alkoholoven § 9-4 første ledd fastslår at

«Finner Sosial- og helsedirektoratet at reklameforbudet er overtrådt, kan det pålegges retting av forholdet. Samtidig fastsettes en frist for rettingen.»

Departementet anser at dette er tilstrekkelig gjennomføring av bokstav d).

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

I høringsnotatet gikk det frem at Arbeids- og sosialdepartementet i utgangspunktet mente at det ikke var behov for særskilt implementering av bok-

stav e), som gir tilsynsmyndigheten rett til å få skriftlig bekreftelse fra overtrederen om å opphøre med det ulovlige. Det ble vist til at direktoratet allerede i kraft av tvangsmulktbestemmelsene i alkoholloven § 9-4 har hjemmel til å kreve slike tilsagn fra en lovovertræder. Fatter Sosial- og helsedirektoratet et vedtak om retting og tvangsmulkt, vil det automatisk følge av tvangsmulktordningen at overtrederen må gi tilsagn til direktoratet om et evt. opphør av overtredelsen. I motsatt fall vil tvangsmulkten løpe videre.

Det ble likevel foreslått til høringsinstansenes overveielse å innføre en bestemmelse i alkoholloven § 9-4 første ledd nytt tredje punktum, for det tilfelle implementering av bestemmelsen anses nødvendig. Forslaget lød slik:

«Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse om at overtredelsen er eller vil bli rettet.»

Ingen høringsinstanser har kommentert forslaget. I pkt. 3.4.2 ovenfor er departementet kommet til at bokstav e) bør gjennomføres uttrykkelig i de aktuelle regelverkene, som et alternativ til sanksjoner.

Departementet foreslår etter dette å tilføye alkoholloven § 9-4 første ledd et nytt tredje punktum for å gi en klar hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige skal opphøre. Det foreslås følgende ordlyd som avviker noe fra forslaget i høringsnotatet, men som er mer i tråd med hva som foreslås for de andre vedkommende myndigheter:

«Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.»

Når det gjelder forordningens krav om at slikt tilsagn må kunne offentliggjøres, legger departementet til grunn at det ikke er behov for særskilt implementering, da offentlighetslovens bestemmelser vil ivareta dette kravet.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Alkoholloven § 9-4 første ledd jf. § 9-3 gir Sosial- og helsedirektoratet hjemmel til å fatte vedtak om retting av brudd på totalforbudet mot alkoholreklame i lovens §§ 9-1 og 9-2, og til å sette en tidsfrist for retting av overtredelsen. Hjemmel til å ilegge tvangsmulkt følger av § 9-4 annet ledd. Mulkten løper fra oversittelse av fristen for retting, og fastsettes i form av engangsmulkt eller dagmulkt. Mulkten tilfaller staten.

Etter departementets oppfatning tilfredsstiller denne ordningen kravene i forordningen bokstav f) og g).

Tobakksregelverket

Bokstav a) og b) om opplysningsplikt

Etter lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakkskader (tobakksskadeloven) har Sosial- og helsedirektoratet en rekke beføyelser knyttet til håndheving av reklameforbudet for tobakk, jf. tobakksskadeloven §§ 2, 7 og 8.

Tobakksskadeloven § 7 første ledd lyder slik:

«Enhver plikter etter pålegg av Sosial- og helsedirektoratet å gi de opplysninger som er nødvendige for å forebygge helseskader som bruk av tobakk medfører eller gjennomføre gjøremål etter loven.»

I merknadene til bestemmelsen fremkommer at bestemmelsen er ment å kunne benyttes for å innhente opplysninger i saker om for eksempel reklame for tobakksvarer.

Departementet legger til grunn at tobakksskadeloven § 7 første ledd gir Sosial- og helsedirektoratet nødvendig kompetanse etter bokstav a) og b).

Bokstav c) om kontrollundersøkelser

Etter tobakksskadeloven § 8 første ledd har Sosial- og helsedirektoratet ansvar for å føre tilsyn med bestemmelsene om tobakksreklame. I høringsnotatet gikk det frem at etter Helse- og omsorgsdepartementets oppfatning var det ikke behov for ytterligere å implementere denne bestemmelsen i forhold til håndhevingen av TV-direktivets bestemmelser om tobakksreklame.

I høringsrunden uttalte *Sosial- og helsedirektoratet* at det ser det som hensiktsmessig å innta en klar hjemmel for kontrollundersøkelser for å unngå tvil om direktoratets kontrolladgang, samt at steder som ikke er offentlige bør kunne kontrolleres.

I den generelle behandlingen av bokstav c) i pkt. 3.4.2 ovenfor, er departementet kommet til at bestemmelsen bør fortolkes slik at håndhevingsmyndighetene skal ha hjemmel til å foreta kontrollundersøkelser på bedriftens private område.

I samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, foreslår departementet følgende bestemmelse i tobakksskadeloven § 8 første ledd nytt annet punktum for å gi en klar hjemmel til kontrollundersøkelser:

«Sosial- og helsedirektoratet kan foreta slik granskning og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.»

Bokstav d) om å kreve opphør av overtredelser

Tobakksskadeloven § 8 annet ledd gir Sosial- og helsedirektoratet hjemmel til å kreve retting der direktoratet finner at lovens §§ 2 (reklame) eller 3 (omsetning av produkter uten tilstrekkelig merking) er overtrådt. I følge merknadene til bestemmelsen innebærer et pålegg om retting at den pålegget er rettet mot, plikter å bringe det ulovlige forhold til opphør, jf. Ot.prp. nr. 42 for 2001-2002 om endringer i alkoholloven og tobakksskadeloven.

Etter departementets syn er bestemmelsen tilstrekkelig grunnlag for å gjennomføre forordningens krav i bokstav d).

Bokstav e) om å kreve opphørstilsagn

I høringsnotatet gikk det frem at Helse- og omsorgsdepartementet mente at direktoratet allerede i kraft av tvangsmulktbestemmelsene i tobakksskadeloven § 8 har hjemmel til å kreve slike tilsagn fra en lovovertreder. Det ble vist til at dersom Sosial- og helsedirektoratet fatter et vedtak om retting og tvangsmulkt, vil det automatisk følge av tvangsmulktordningen at overtrederen må gi tilsagn til direktoratet om et evt. opphør av overtredelsen. I motsatt fall vil tvangsmulkten løpe videre.

Helse- og omsorgsdepartementet la derfor i utgangspunktet til grunn at det ikke er behov for særskilt implementering av denne bestemmelsen i forordningen. Det ble likevel foreslått en uttrykkelig bestemmelse i tobakksskadeloven § 8 annet ledd nytt tredje punktum for det tilfelle at implementering av bestemmelsen anses nødvendig. Forslaget lød slik:

«Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse om at overtredelsen er eller vil bli rettet.»

Ingen høringsinstanser har kommentert forslaget. I pkt. 3.4.2 ovenfor er departementet kommet til at bokstav e) bør gjennomføres uttrykkelig i de aktuelle regelverkene, som et alternativ til sanksjoner.

Departementet foreslår etter dette å tilføye tobakksskadeloven § 8 annet ledd et nytt tredje punktum for å gi en klar hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige skal opphøre. Det foreslås følgende ordlyd som avviker noe fra forslaget i høringsnotatet, men som er mer i tråd med hva som foreslås for de andre vedkommende myndigheter:

«Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.»

Når det gjelder forordningens krav om at slikt tilsagn må kunne offentliggjøres, legger departementet til grunn at det ikke er behov for særskilt implementering, da offentlighetslovens bestemmelser vil ivareta dette kravet.

Bokstav f) og g) om forbud og økonomiske sanksjoner

Tobakksskadeloven § 8 annet ledd jf. § 2 gir Sosial- og helsedirektoratet hjemmel til å fatte vedtak om retting av brudd på totalforbudet mot reklame for tobakksvarer, og til å sette en tidsfrist for retting av overtredelsen. Hjemmel til å ilegge tvangsmulkt følger av § 8 tredje ledd. Mulkten løper fra oversittelse av fristen for retting, og fastsettes i form av engangsmulkt eller dagmulkt. Mulkten tilfaller staten.

Etter departementets syn er dette tilstrekkelig for oppfyllelse av forordningens krav i bokstav f) og g).

3.5 Kravet om at det «er rimelig grunn til mistanke» om en overtredelse innenfor Fellesskapet

Det følger av forordningen artikkel 4 nr. 6 innledningsvis at det er et overordnet vilkår for å kunne sette i verk tiltakene i bokstavene a-g, at det er rimelig grunn til mistanke om en overtredelse. I og med at forordningen gjennomføres ved inkorporasjon, vil forordningsteksten gjelde som norsk lov.

Forordningen presiserer ikke nærmere hva som ligger i dette kravet. I høringsnotatet gav departementet uttrykk for at bestemmelsen er en rettssikkerhetsgaranti, som skal sikre at det foreligger et minimum av mistanke om lovovertridelser før myndighetene iverksetter tiltak mot de næringsdrivende. Dette anses å være i tråd med norsk rett, da det følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper, herunder særlig forbud mot myndighetsmisbruk, at slike myndighetsinngrep overfor private ikke kan iverksettes uten at det foreligger en berettiget mistanke om overtredelser.

Videre fremholdt departementet i høringsnotatet at det anses kun som et teoretisk problem at håndhevsmyndighetene iverksetter tiltak som nevnt uten at det foreligger mistanke om lovbrudd. Mistanke oppstår gjerne på bakgrunn av klage eller tips fra forbrukere, media eller andre, eller at myndigheten selv blir oppmerksom på forholdet gjennom sin markedsovervåking.

Næringslivets Hovedorganisasjon skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«Det er viktig å merke seg grunnpremisen for å kunne gjøre bruk av disse beføyelsene; det må med «rimelig» kunne «formodes» at en står overfor en overtredelse. Denne grunnpremisen finnes ikke i gjeldende bestemmelser og er heller ikke tatt med i de forslag departementet fremmer. Departementet vier behandlingen av denne grunnpremisen skuffende liten plass i sitt høringsnotat. Det vises til forvaltningsrettslige grunnprinsipper og konkluderes med at det vil være utenkelig at de håndhevende myndighetene griper inn uten at det foreligger mistanke om overtredelse. NHO mener likevel at denne for rettsikkerheten viktige grunnpremisen må inntas i lovteksten(e), som gjort i forordningsteksten. For øvrig mener NHO at departementet legger mistankekravet for lavt; det er ikke enhver mistanke som gir grunnlag for bruk av de opplistede virkemidlene. Det må foreligge «rimelig» grunn til mistanke.

For virkemiddelet i artikkel 4 nr 6 litra c, om kontrollundersøkelser på stedet, mener NHO det er særlig viktig at grunnpremisen i forordningen («med rimelighet må formodes») eksplisitt tas med. Ser en for eksempel på den meget sammenliknbare bestemmelsen i konkurranseloven § 25, kreves det der at «det er rimelig grunn til å anta » at man står overfor en overtredelse før konkurransemyndighetene kan foreta bevissikring. NHO mener at tilsvarende kvalifisering eksplisitt må tas inn i de steder i de aktuelle lover hvor virkemidlene hjemles. Hensynet til brukervennlighet tilsier at grunnpremisen for bruk av virkemidlene står samme sted som hjemmelen for virkemidlene. Det er også viktig å få klart frem at man skal unngå for vidtgående inngripen i bedrifters virksomhet, som er unødig forstyrrende og ressurskrevende.»

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon har følgende kommentarer:

«HSH er enig med departementet i at uttrykket om at «det med rimelighet må antas» å foreligge brudd på fellesskapsregelverket, ikke uttrykker annet enn det som følger av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Til tross for dette mener HSH at vilkåret bør fremgå av lovtekst, slik det er foreslått, selv om problemstillingen i all hovedsak fremstår som teoretisk. På denne måten økes rettsikkerheten for den enkelte aktør, og motvirker mulighetene for vilkårlighet i håndhevingsorganet..»

Departementet vil vise til at kravet om «*rimelig grunn til mistanke*» vil gjelde som grunnpremiss i og med at forordningsteksten vil gjelde som norsk lov. I tillegg vil det som nevnt gjelde i kraft av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper. Departe-

mentet ser derfor ikke grunn til å presisere dette i alle de forskjellige regelverkene som er omfattet av forordningen.

3.6 Samarbeid mellom medlemslandenes håndhevingsmyndigheter – nærmere om forordningen kapittel II og III

Forordningen kapittel II og III inneholder reglene for samarbeidet mellom håndhevingsmyndighetene i nettverket. Disse bestemmelsene trer i kraft ett år etter forordningen for øvrig, for å gi medlemslandene tilstrekkelig tid til å forberede den praktiske gjennomføringen. Ved utarbeidelse av nærmere retningslinjer for hvordan samarbeidet skal fungere i praksis, skal Europakommisjonen bistås av en komité, jf. artikkel 19. Komiteen skal bestå av representanter fra medlemslandene og ledes av Europakommisjonen. I henhold til Rådets vedtak 1999/468/EF artikkel 5 har komiteen vedtaksmyndighet, dvs. at medlemslandene kan treffe bindende beslutninger. EØS EFTA-statene inviteres til møtene i komiteen, men har ikke stemmerett. Komiteen ble nedsatt i begynnelsen av 2006, dvs. ett år før selve samarbeidet tar til. Til nå har en diskutert en del praktiske detaljer om hvordan samarbeidet skal fungere. Disse vil nedfelles i en beslutning av Europakommisjonen, som skal forelegges komiteen for avstemming i september 2006. Komiteen vil fungere så lenge forordningen er i kraft.

3.6.1 Utvexling av informasjon og gjensidig bistand, herunder opprettelse av en felles database

Etter artikkel 6 kan en vedkommende myndighet i land A ved forespørsel pålegge en vedkommende myndighet i land B å utlevere opplysninger som nevnt i artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b), for eksempel relevante dokumenter vedrørende en overtredelse. Dette omfatter opplysninger som anses nødvendige for å kunne avgjøre om det foreligger en overtredelse innenfor Fellesskapet eller om det er rimelig grunn til mistanke om at en slik overtredelse vil finne sted. Dette kan være aktuelt hvis den vedkommende myndigheten mottar klage fra en forbruker, men de foreliggende opplysningene ikke er tilstrekkelige til å avgjøre om det foreligger et lovbrudd eller ikke.

Ved en forespørsel om utlevering av opplysninger, skal den aktuelle håndhevingsmyndigheten i land B foreta de undersøkelser som kreves for å innhente slik informasjon. Om nødvendig skal bistand fra andre offentlige myndigheter innhen-

tes. Et slikt behov kan tenkes i tilfeller hvor håndhevingsmyndighetene ikke gis tilgang til lokaler for inspeksjon, og hvor det vil være nødvendig å søke bistand fra politiet, for eksempel med hjemmel i markedsføringsloven § 15 annet ledd. Etter artikkel 6 nr. 3 åpnes det også for at land A kan bistå håndhevingsmyndigheten i land B i disse undersøkelsene. Opplysningene skal sendes tilbake til den anmodende myndighet via kontaktorganene, jf. artikkel 12. Det overlates for øvrig til komiteen som nevnt i artikkel 19 å utarbeide nærmere regler for gjennomføring av bestemmelsen, jf. artikkel 6 nr. 4.

Artikkel 7 omhandler de vedkommende myndigheters opplysningsplikt uten forutgående anmodning. Bestemmelsen sier at vedkommende myndigheter, som ved sin markedsovervåking blir oppmerksom på overtredelser innenfor Fellesskapet eller som får rimelig grunn til mistanke om at slikt lovbrudd vil finne sted, på eget initiativ skal informere vedkommende myndigheter i andre land samt Europakommisjonen om forholdet. I tillegg skal den vedkommende myndigheten utlevere all nødvendig informasjon knyttet til dette. Dersom det foreligger lovbrudd, og den aktuelle vedkommende myndigheten iverksetter tiltak mot overtredelsen, skal den også opplyse om dette.

Dersom det viser seg å foreligge lovbrudd, vil det også kunne være behov for bistand fra vedkommende myndigheter i berørte land for å få iverksatt tiltak. Forespørsel om bistand og samordning av myndighetenes håndheving skal da samordnes gjennom de sentrale kontaktorganene, jf. artikkel 9. Av denne artikkelen følger det at de vedkommende myndigheter i de enkelte land skal *samordne* sin etterforskning og håndheving der det foreligger et lovbrudd som skader forbrukerne i mer enn to medlemsstater. Håndhevingsmyndighetene i de aktuelle landene gjennomfører parallelle undersøkelser og tiltak mot overtredelsen, mens alt samarbeid mellom disse, for eksempel ved ønske om bistand til innhenting av informasjon etter artikkel 6 eller til å iverksette håndhevingstiltak etter artikkel 8 (se nedenfor), skal foregå via det sentrale kontaktorganet. Nærmere om hvordan oppfølgingen av bestemmelsene skal foregå i praksis, overlates det til komiteen å ta stilling til, jf. artikkel 7 nr. 3 og artikkel 9 nr. 4. Det er for øvrig i forordningen artikkel 12 utarbeidet detaljerte regler for prosedyren som skal følges ved myndighetenes samarbeid via de sentrale kontaktorganene.

Etter artikkel 8 gis de vedkommende myndigheter en plikt til å iverksette nødvendige håndhevingstiltak med det formål å stanse et grenseover-

skridende lovbrudd når vedkommende myndigheter i et annet land anmoder om dette. De tiltak som kan iverksettes følger av forordningen artikkel 4 nr. 6. I tillegg kommer andre tiltak som den aktuelle vedkommende myndighet har adgang til å iverksette i henhold til sin nasjonale lovgivning. Valg av tiltak skal treffes med tanke på at det skal stå i forhold til det aktuelle lovbruddet og at det skal sikre opphør av eller forbud mot dette.

Av artikkel 8 nr. 6 følger det at den anmodede myndighet kan konferere med den anmodende myndighet under gjennomføringen av tiltaket. Tanken bak denne bestemmelsen er at tiltaket skal bli iverksatt på en mest mulig effektiv måte. Den anmodende myndighet vil i de fleste tilfeller kjenne saken på en slik måte at den har gode forutsetninger for å vurdere effekten av det aktuelle tiltaket.

Artikkel 8 nr. 3-5 gir den anmodede myndighet mulighet til å oppfylle sin plikt ved å pålegge et privat organ, som er oppnevnt etter artikkel 4 nr. 2, til å vedta og til å iverksette tiltaket, se nærmere om bakgrunnen for ordningen i pkt. 3.3.1. En slik fremgangsmåte forutsetter imidlertid at det er enighet mellom de vedkommende myndigheter i land A og B om at tiltaket vil iverksettes på en tilstrekkelig effektiv måte og at det ikke innebærer overlevering av opplysninger til det private organet som er beskyttet i henhold til artikkel 13. Dersom myndighetene ikke kommer til enighet om hvorvidt vilkårene for å benytte et privat organ er oppfylt eller ikke, går spørsmålet til Europakommisjonen og komiteen etter prosedyren som nevnt i artikkel 19 nr. 2, hvorpå Kommisjonen vil avgi en uttalelse i saken.

De vedkommende myndigheter skal informere Kommisjonen ved anvendelsen av artiklene 7, 8 og 9. All informasjon som blir rapportert i denne forbindelse skal legges inn i en felles database som administreres av Kommisjonen, jf. artikkel 10. Databasen vil kunne konsulteres for pågående saker og status for disse, hvilke tiltak som er truffet i de enkelte saker osv. Databasen vil også være et verktøy for Europakommisjonen som beslutningsgrunnlag ved vurdering av behovet for endring av eksisterende og for utarbeidelse av eventuelt nytt regelverk.

For å sikre en mest mulig fortrolig behandling av opplysningene som utveksles ved anvendelsen av forordningen, vil kun de vedkommende myndigheter ha adgang til databasen. Det fremgår av artikkel 10 at i og med de vedkommende myndigheters ansvar for innberetning av opplysninger til databasen og deres behandling av personopplysninger i denne forbindelse, vil de være å regne som registeransvarlige etter direktiv 95/467EF (per-

sonverndirektivet) artikkel 2 bokstav d). Opplysninger som er lagt inn i databasen og som i etterkant viser seg å være uriktige, skal trekkes tilbake av den registeransvarlige, og Kommisjonen skal slette opplysningene fra databasen, jf. artikkel 10 nr. 2. Av samme bestemmelse fremgår det at innberettede opplysninger om lovbrudd skal slettes fem år etter at Kommisjonen får beskjed om at lovbruddet er opphørt. Det overlates for øvrig til komiteen som nevnt artikkel 19 å utarbeide nærmere regler for anvendelsen av databasen, jf. artikkel 10 nr. 3.

3.6.2 *Hvilken type opplysninger som skal utveksles og på hvilket språk*

Flere av bestemmelsene om gjensidig bistand i forordningen kapittel II forutsetter utveksling av informasjon. Dette gjelder særlig artiklene 6, 7 og 8, men er også aktuelt ved oppfyllelse av artikkel 9 når det gjelder samordning. Forordningen oppstiller enkelte krav til informasjonen, for eksempel i artikkel 6 om at den skal være *relevant* for å kunne avgjøre om det foreligger brudd på felleksregelverket eller om det er rimelig grunn til mistanke om at det vil finne sted. I artikkel 7 er det videre stilt krav om at alle *nødvendige opplysninger* skal fremlegges i forbindelse med at en vedkommende myndighet informerer om et lovbrudd eller om sin mistanke om dette.

Forordningen går ikke inn på hvilke typer av opplysninger som skal anses som relevante og nødvendige, og dette vil nok også variere fra sak til sak. For vurdering av om en markedsføringskampanje som kun er distribuert i trykte medier er å anse som urimelig, vil myndighetene ofte kunne ta stilling til dette på grunnlag av det materialet som er offentlig tilgjengelig. Vurderinger av andre typer regelverksbrudd vil på den annen side kunne være avhengig av innhenting av informasjon, for eksempel ved vurdering av om kontraktvilkår er urimelige eller om opplysningspliktbestemmelser er overholdt. For en god og effektiv gjennomføring av samarbeidet vil det imidlertid være både ønskelig og nødvendig at det etableres en felles forståelse mellom håndhevingsmyndighetene med hensyn til hvilke kjerneopplysninger det skal gis opplysninger om. I tillegg vil en slik felles forståelse demme opp for unødvendige avvisninger av forespørsler om gjensidig bistand med hjemmel i artikkel 15.

Næringslivets Hovedorganisasjon skriver i sin høringsuttalelse at:

«NHO er enig i at det vil variere fra sak til sak hvilke opplysninger som er relevante og nødvendige (ref forordningens ordlyd i diverse

artikler). Uansett vil det av forutberegnelighetshensyn være ønskelig å søke å konkretisere hvilke opplysninger det siktes til. Konkretiseringsinitiativ fra departementet støttes derfor. I den sammenheng kan det også, av opplysningshensyn, være ønskelig å presisere hvilke opplysninger/hvilken informasjon som ikke kan kreves, for eksempel advokatkorrespondanse.»

Når det gjelder spørsmålet om advokatkorrespondanse, vises til pkt. 3.4.2 ovenfor. For øvrig vil departementet vise til at Kommisjonen i samråd med komiteen vil vedta en beslutning som konkretiserer hva slags type informasjon som skal eller kan utveksles etter forordningen.

I artikkel 12 nr. 4 gis det regler for hvilket språk som skal anvendes ved anmodning om og ved utveksling av opplysninger. Utgangspunktet er at dette avtales mellom de aktuelle vedkommende myndigheter i forkant av at anmodningene sendes. Dersom enighet ikke oppnås, er regelen at anmodningen sendes på det offisielle språket i den anmodende myndighets stat, og opplysningene gis på det eller de offisielle språk i den eller de anmodede myndigheters stat/-er.

3.6.3 *Særlig om beskyttelse av personopplysninger og forretningshemmeligheter, herunder forholdet til personopplysningsloven*

Forordningen legger opp til en omfattende utveksling av informasjon mellom myndighetene i de berørte landene i forbindelse med saksbehandlingen. Informasjonen som utveksles skal også legges inn i databasen som opprettes i forbindelse med forordningen, jf. artikkel 10. Kun myndighetene i de enkelte landene og Europakommisjonen skal ha tilgang til innholdet i databasen.

For å sikre en fortrolig behandling av opplysningene som utveksles, er det i forordningen tatt inn en egen bestemmelse om konfidensialitet, jf. artikkel 13 nr. 3. Konfidensialitetsplikten er utformet slik at dokumenter bare skal underlegges taushetsplikt dersom offentliggjøring vil skade visse nærmere angitte interesser. Det daværende Barne- og familiedepartementet ba Justisdepartementet om å vurdere denne bestemmelsen opp mot den norske offentlighetsloven.

Det følger av svaret fra Justisdepartementet i brev av 10.11.2004 at:

«De interessene som kan gi grunnlag for konfidensialitet etter utkastet til artikkel 12 er slike som også vil kunne gi grunnlag for plikt eller adgang til å gjøre unntak for offentlighet etter offentlighetsloven. Selv om de samme interes-

sene som kan begrunne unntak etter forordningsutkastet også er dekket av offentlighetsloven, kan det tenkes tilfeller hvor det ikke vil være samsvar mellom forordningen og offentlighetsloven. Hvis forordningen blir innlemmet i EØS-avtalen vil Norge bli folkerettslig forpliktet til å unnta slike opplysninger som omfattes av forordningsutkastet artikkel 12. nr. 3 fra offentlighet, og dokumenter som inneholder slike opplysninger vil dermed kunne unntas etter offentlighetsloven § 6 første ledd nr. 1. Avhengig av hvordan forordningen eventuelt gjennomføres i norsk rett, vil unntakene i forordningen kunne gi direkte grunnlag for å gjøre unntak fra offentlighet, jf. offentlighetsloven § 2 første ledd.»

Forordningen foreslås gjennomført i markedsføringsloven ved inkorporasjon, jf. pkt. 3.2.3 og forslag til § 9 h. Dette innebærer en ordrett gjengivelse av forordningens innhold i norsk rett. Etter departementets vurdering er ordlyden i forordningen artikkel 13 nr. 3 tilstrekkelig klar hjemmel for å gjøre unntak fra offentlighet etter offentlighetsloven § 2 første ledd.

Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon uttaler følgende i høringen:

«Forordningens ordlyd med hensyn til hjemmelsgrunnlag for offentliggjøring av taushetsbelagte opplysninger er etter HSH sin oppfatning tilfredsstillende. Samtidig understreker HSH betydningen av at opplysninger som listet opp i art 13 punkt 3 ikke offentliggjøres eller benyttes i annen sammenheng enn det som er strengt nødvendig. Særlig vil, i denne sammenheng, dette gjelde opplysninger om en bedrifts forretningsforhold. Det er derfor ønskelig at vilkårene for slik offentliggjøring fremstår som så klare og oversiktlige i lovteksten som mulig. For å ivareta hensynet til vernet om personopplysninger m.m., må regelen dessuten fortolkes strengt etter sin ordlyd.»

Næringslivets Hovedorganisasjon skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«For NHO er det vesentlig at forretningshemmeligheter (et praktisk eksempel i denne sammenheng er markedsplaner) ikke blottlegges i forbindelse med eller i etterkant av myndighetsutøvelse for å ivareta forbrukernes kollektive interesser. Forordningens artikkel 13 nr 3, som skal ivareta konfidensialitetsbehovet, vil ved inkorporasjon gjelde som norsk lov. Av artikkel 13 fremgår at dersom det er nødvendig å frigi taushetspliktbelagte opplysninger for å sikre opphør av og forbud mot overtredelse, kan opplysninger frigis, med samtykke av formidlende myndighet. NHO vil understreke at

det ligger en klar begrensning i ordlyden med hensyn til omfanget av adgangen til frigivelse; frigivelse skal kun skje der det er «nødvendig». Dette må innebære at opplysninger ikke spres i større omfang enn absolutt nødvendig for å oppfylle forordningens formål. I den forbindelse er det viktig også å huske på påbudet i artikkel 13 nr 1 om kun å bruke opplysningene til beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser. Dette forstår NHO slik at de innsamlede opplysningene kun kan brukes for den konkrete saken de er samlet inn i anledning av. Det kunne med fordel vært presisert i regelverket, og NHO ber departementet vurdere dette.»

Til den siste merknaden fra Næringslivets hovedorganisasjon vil departementet bemerke at det avgjørende etter artikkel 13 nr. 1 er at opplysningene kun kan brukes til å sikre overholdelse av regelverket som beskytter forbrukernes interesser. Departementet kan ikke se at det ligger i artikkel 13 nr. 1 at opplysningene bare kan brukes i den konkrete saken de er samlet inn til. For øvrig slutter departementet seg til at opplysninger som nevnt i artikkel 13 nr. 3 ikke må frigis i større grad enn nødvendig, noe som klart er nedfelt i forordningen: Hovedregelen er taushetsplikt, unntaket er frigivning.

Gjennomføringen av artikkel 13 nr. 3 reiser også spørsmål knyttet til adgangen til å gjøre unntak fra personopplysningslovens bestemmelser. Etter artikkel 13 nr. 3 er det adgang til å følge hovedregelen om offentlighet for blant annet personopplysninger under forutsetning av at dette anses nødvendig for å sikre opphør av eller forbud mot et lovbrudd, og den som har formidlet opplysningene samtykker i offentliggjøring. Etter norsk rett vil utveksling av informasjon som inneholder personopplysninger bare kunne foretas der det foreligger en klar lovhjemmel til å kunne gjøre unntak fra personopplysningslovens bestemmelser.

Justisdepartementet skriver følgende i sin høringsuttalelse:

«BFD ber berørte høringsinstanser særskilt å vurdere om forordningens ordlyd i artikkel 13 nr. 3 gir tilstrekkelig lovhjemmel for å gjøre unntak fra personopplysningsloven når forordningen blir gjennomført i markedsføringsloven ved inkorporasjon.

Utlevering av personopplysninger vil være behandling av personopplysninger, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 2. Vilkår for slik behandling er angitt i §§ 8 og 9. Utlevering eller utveksling av opplysninger som er omhandlet i forordningen og som er personopplysninger, krever samtykke fra den registrerte, hjemmel i

lov eller at behandlingen er nødvendig for nærmere angitte formål i bokstav a - f, jf. personopplysningsloven § 8. Det er Justisdepartementets vurdering at artikkel 13 etter inkorporasjon i lov gir tilstrekkelig lovhjemmel til å utlevere personopplysninger når vilkårene i artikkel 13 nr. 3 er oppfylt, jf personopplysningsloven § 8.»

Departementet slutter seg til Justisdepartementets vurdering om at artikkel 13. nr. 3 vil være tilstrekkelig hjemmel til å gjøre unntak fra personopplysningsloven når forordningen er inkorporert i markedsføringsloven. Dermed kan personopplysninger gis til utenlandske håndhevingsmyndigheter når vilkårene i forordningen er oppfylt.

Forordningen artikkel 13 nr. 4 bestemmer at medlemslandene skal fastsette regler som begrenser den registrertes rett til informasjon om behandling av personopplysninger og innsyn i slike opplysninger dersom det er nødvendig av hensyn til etterforskning, kontroll, tilsyn mv. Departementet anser at forordningens krav på dette punkt er ivaretatt i lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) § 23, særlig første ledd bokstav b).

3.6.4 Tilfeller der myndighetene kan nekte å etterkomme forespørsler om bistand

Forordningen åpner for at en vedkommende myndighet som blir bedt om å yte bistand etter artikkel 6, 7 og 8 kan nekte dette. Vilårene for å gi slike avslag følger av artikkel 15 nr. 2, 3 og 4.

En forespørsel om iverksettelse av håndhevingstiltak etter artikkel 8 (anmodning om håndhevingstiltak) kan avslås i følgende tilfeller:

- der det allerede er innledet rettssak, eller avsagt endelig dom/kjennelse om det samme forholdet overfor de samme lovbrøytene, eller
- når den anmodende myndighet etter å ha gjennomført nødvendige undersøkelser finner at det ikke foreligger lovbrudd, eller
- når den anmodende myndighet ikke har gitt tilstrekkelig informasjon i henhold til artikkel 12 nr. 1. På dette grunnlag kan det imidlertid ikke nektes å yte bistand dersom den anmodende myndighet på et tidligere tidspunkt har nektet å gi informasjon til den anmodende myndighet etter artikkel 6 på det grunnlag at det allerede er startet kriminaletterforskning, tatt rettslige skritt eller avsagt rettslig avgjørelse i samme sak og mot samme parter.

En forespørsel om utlevering av opplysninger etter artikkel 6 (utveksling av opplysninger på anmodning) kan nektes etterkommet i følgende tilfeller:

- når den anmodende myndighet har rådført seg med den anmodende myndighet og førstnevnte mener at informasjonen som etterspørres ikke er egnet til å fastslå om det foreligger lovbrudd eller til å avgjøre om det foreligger rimelig mistanke om at lovbrudd vil oppstå, eller
- der anmodende myndighet ikke er enig i at informasjonen skal holdes konfidensiell i henhold til artikkel 13 nr. 3, eller
- når det allerede er startet strafferettslig etterforskning, tatt rettslige skritt eller avsagt rettslig avgjørelse i samme sak og mot samme parter.

Håndhevingsmyndigheten kan velge å ikke gi informasjon etter artikkel 7 (utveksling av opplysninger uten anmodning) når det allerede er startet kriminaletterforskning, tatt rettslige skritt eller avsagt rettslig avgjørelse i samme sak og mot samme parter.

Når det velges å ikke yte bistand i ett av de ovennevnte tilfeller, skal årsaken til avslaget opplyses både til den anmodende myndighet og til Kommisjonen. Den anmodende myndighet kan velge å ta opp forholdet med Kommisjonen, som igjen skal avgi en uttalelse i henhold til prosedyren i artikkel 19 nr. 2, jf. artikkel 15 nr. 5. Det følger av artikkel 15 nr. 6 at det overlates til komiteen med representanter fra EU- og EFTA-statene, jf. artikkel 19, å utarbeide nærmere regler for anvendelsen av artikkelen.

3.7 Forholdet til tredjeland

Artikkel 14 omhandler utveksling av opplysninger med tredjeland, dvs. land utenfor EØS-området. En vedkommende myndighet som mottar opplysninger i en sak fra et tredjeland, kan videreggi disse til andre relevante vedkommende myndigheter i den grad en slik utlevering følger av bilateral avtale med tredjelandet, og det ikke kommer i strid med fellesskapsrettens personvernbestemmelser. Innhentning av opplysninger fra et tredjeland kan være aktuelt der den aktuelle lovbrøytene også opererer i tredjelandet, og myndighetene der har tilgang til opplysninger som kan belyse den aktuelle saken. Opplysninger kan også videregis til et tredjelands myndigheter, dersom nevnte betingelser er tilstede, samt at det foreligger samtykke fra den vedkommende myndighet som opprinnelig brakte opplysningene inn i samarbeidet. Opplysninger som utveksles etter artikkel 14 skal ikke lagres i den felles databasen.

Den grenseoverskridende handelen begrenser seg ikke til EØS-området, og utfordringene når det gjelder samarbeid om håndheving på forbrukerområdet strekker seg derfor ut over denne grensen. På denne bakgrunn vil være behov for å kunne inngå internasjonale avtaler om gjensidig bistand om håndheving, noe det åpnes for i forordningen artikkel 18. Kommisjonen har forespeilet at det kan være aktuelt å innlede samarbeid med for eksempel USA, Canada, Sveits og Australia, men at det på nåværende tidspunkt er for tidlig å slå fast om behovet for dette er til stede. De eventuelle avtalene vil forhandles mellom EU-landene og tredjeland. EØS EFTA-landene vil ikke være parter i disse avtalene, og vil måtte vurdere å inngå parallellavtaler med tredjelandene.

3.8 Øvrige forpliktelser etter forordningen

3.8.1 Rapportering, samordning og samarbeid om håndheving og administrative tiltak

Av artikkel 16 nr. 1 og artikkel 17 nr. 1 fremgår det at medlemslandenes myndigheter regelmessig skal underrette hverandre samt Kommisjonen/EFTAs overvåkningsorgan om sine nasjonale aktiviteter innen håndheving og forvaltning av fellesskapsregelverket som vil være av fellesskapsinteresse. For å få en best mulig anvendelse av forordningens system, samt oppnå bedre kvalitet på håndheving av dette regelverket, legges det opp til at medlemslandene i samarbeid med Kommisjonen kan samordne sine tiltak i forbindelse med håndheving og forvaltningssamarbeid. De aktiviteter det skal underrettes, og eventuelt samarbeides om, er for eksempel:

- Innsamling og klassifisering av forbrukerklager. Office of Fair Trading i Storbritannia har spilt inn til Kommisjonen at det kan være nyttig med samarbeid, og at det på sikt bør etableres et system hvor klager fra hele EØS-området blir innsamlet og sammenlignet. De foreslår i første omgang at hvert enkelt land rapporterer inn sine systemer for klagebehandling og at Kommisjonen gjennomfører et arbeidsmøte mellom håndhevingsmyndigheter og representanter for de som rådgir i og behandler enkeltklager fra forbrukerne.
- Opprettelse av sektorspesifikke nettverk bestående av representanter fra håndhevingsmyndighetene. Ved samordning kan det i slike nettverk fokuseres på aktuelle områder hvor det er ønskelig og hensiktsmessig med samarbeid om håndhevingstiltakene. Nettverkene kan også benyttes til utveksling av informasjon og

«beste praksis» innenfor bestemte områder. Aktuelle områder for samarbeid kan være spam, modemkidnapping og timeshare, som er områder med stor grenseoverskridende aktivitet. Det kan i disse nettverkene også være aktuelt å samarbeide med nettverk innenfor andre sektorer, for eksempel konkurransemyndighetene.

- Opplæring av saksbehandlere hos håndhevingsmyndighetene. Av fellesskapsinteresse kan her være kurs og seminarer hvor det fokuseres på opplæring innen emner/temaer som vil komme til nytte ved håndheving av forordningen. Mulige temaer kan være bruk av den felles databasen, bevis- og dokumentkravene i forordningen, hvordan foreta en plassundersøkelse, og felles forståelse av fullharmonisert fellesskapsregelverk (f.eks. direktiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis).
- Forbrukeropplysning og –rådgivning, økonomisk støtte til arbeid med utenrettslig tvisteløsning og fremme av forbrukernes klagemuligheter.

I artikkel 16 nr. 2 og 3 legges det også opp til tjenestetutveksling av saksbehandlere mellom de vedkommende myndigheter.

Det overlates til komiteen som nevnt i artikkel 19 å utarbeide nærmere regler for anvendelsen av artiklene.

I prinsippet vil oppfølgingen av artiklene 16 og 17 være aktuell for samtlige av de vedkommende myndighetene som oppnevnes etter norsk rett. I og med at Forbrukerombudet skal håndheve det meste av regelverket og oppnevnes som sentralt kontaktorgan, antas det imidlertid at det vil være mest naturlig at det meste av det som kommer i stand innen samordning og samarbeid mellom landene vil skje innenfor Forbrukerombudets område. Det forutsettes for øvrig at komiteen med representanter fra medlemsstatene og EFTA-landene utarbeider systemer som vil sørge for at de aktuelle myndighetene får mulighet til å delta i og å komme med innspill til felles tiltak som blir igangsatt.

3.8.2 Nasjonale rapporter

Medlemslandene skal annet hvert år fra forordningens ikrafttredelse avgi rapport til Europakommisjonen/EFTAs overvåkningsorgan om sin anvendelse av forordningen, jf. artikkel 21 nr. 2. Rapportene blir gjort offentlig tilgjengelig.

De nasjonale rapportene skal inneholde:

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

- a) nye opplysninger om vedkommende myndigheters organisering, myndighet, ressurser eller ansvarsområder,
- b) opplysninger om utviklingstendenser, midler og metoder i forbindelse med overtredelser innenfor Fellesskapet, særlig dersom de avdekker mangler eller hull i forordningen eller i regelverket som beskytter forbrukernes interesser,
- c) opplysninger om håndhevingsmetoder som har vist seg å være effektive,
- d) sammenfattende statistikk over vedkommende myndigheters virksomhet, for eksempel tiltak etter forordningen, mottatte klager, håndhevingstiltak og rettsavgjørelser,
- e) sammendrag av viktige rettsavgjørelser fra nasjonale domstoler som fortolker regelverket som beskytter forbrukernes interesser,
- f) andre opplysninger som er relevante for anvendelsen av forordningen.

Det antas at Forbrukerombudet som sentralt kontaktorgan vil ha de beste forutsetningene, med bistand fra de andre vedkommende myndigheter, for å utarbeide de nasjonale rapportene når det gjelder anvendelsen av forordningen i norsk rett.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er fastslått i forordningen at landene plikter å stille de nødvendige ressurser til rådighet og at de vedkommende myndigheter skal prioritere saker etter forordningen på lik linje med nasjonale saker, jf. henholdsvis artikkel 4 nr. 7 og 11 nr. 1. Det følger også av artikkel 15 at de vedkommende myndigheter som hovedregel ikke kan kreve godtgjørelse for ytt bistand etter samarbeidsbestemmelsene.

Forpliktelsene og oppgavene for oppfyllelse av forordningen kan få økonomiske og administrative konsekvenser for de vedkommende myndigheter, avhengig av økt saksmengde innenfor de enkelte forvaltningsområder som omfattes av forordningen. I tillegg til saksbehandlingen skal de enkelte myndighetene også foreta nødvendig rapportering etter artiklene 7, 9, 16 og 17 og sette seg i stand til bruk av den felles databasen.

Forbrukerombudet vil få økt saksmengde ved gjennomføringen av forordningen, da ombudet håndhever mesteparten av regelverkene som er omfattet av den. I den grad gjennomføringen av forordningen medfører økt saksmengde innenfor de øvrige vedkommende myndigheters ansvarsområde, vil ombudet også få befatning med disse i sin

rolle som sentralt kontaktorgan. Dette innebærer i hovedsak at det må etableres rutiner for mottak og videresending (samordning) av henvendelser om gjensidig bistand mellom de vedkommende myndighetene. Ombudet vil også få en koordinerende rolle med hensyn til nasjonale rapporter, jf. pkt. 3.8.2. Det er videre mulig Forbrukerombudet får økt reisevirksomhet.

Medietilsynet henvender seg med jevne mellomrom til myndigheter i andre land i forbindelse med fjernsynssendinger rettet mot Norge. Forordningen formaliserer rutineene for slike henvendelser. Forordningen vil trolig ikke medføre vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser for Medietilsynet. Forordningen vil neppe innebære vesentlige saksbehandlingsmessige gevinster sammenlignet med uformelle samarbeidsordninger som allerede er etablert. Det vil imidlertid kunne ligge en gevinst i mer effektiv og sikker håndheving.

Gjennomføringen av forordningen antas ikke å medføre økonomiske og administrative konsekvenser av betydning for Statens legemiddelverk og Sosial- og helsedirektoratet.

Endringsforslagene ventes ikke å få administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning for private, da forordningen gjelder håndheving av regelverk som allerede er på plass.

5 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til endringene i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven)

Til endring i kapitteloverskriften til Kapittel II b

Kapitteloverskriften endres ved å presisere at kapittelet kun omhandler grenseoverskridende handlinger. Dette er handlinger eller unnløtelser som har sitt utspring i en EØS-stat, men som får virkning for forbrukere i en annen EØS-stat. Bestemmelsene i kapittelet gjennomfører direktiv 98/27/EF om nedlegging av forbud med hensyn til vern av forbrukernes interesser (forbudsdirektivet) og forordning (EF) nr. 2006/2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (forordningen om forbrukervernsamarbeid).

Til § 9 e

Første ledd endres slik at virkeområdet i kapittelet også fanger opp handlinger eller unnløtelser som

skal behandles etter forordning (EF) nr. 2006/2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning. Virkeområdet til forordningen er videre enn forbudsdirektivets virkeområde. Ordlyden gjøres derfor mer generell, slik at begge virkeområdene fanges opp. Virkeområdet knyttes også opp til EØS-avtalens bestemmelser om beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser generelt, og åpner derfor for å innlemme eventuelt senere regelverk med tilsvarende beskyttelsesformål i kapitlet. Det presise virkeområdet for direktivet og forordningen følger henholdsvis i bestemmelsens annet og tredje ledd. Lovvalgsbestemmelsen i gjeldende bestemmelse videreføres. Se nærmere om dette i pkt. 3.1.2.

Annet ledd er nytt og tas inn for å presisere at §§ 9 f og 9 g kun får anvendelse på saker etter forbudsdirektivet. Denne endringen er nødvendig som en følge av utvidelsen av virkeområdet i bestemmelsens første ledd.

Tredje ledd beskriver virkeområdet for forordningen. Virkeområdet som oppstilles i bestemmelsens annet punktum er samsvarende med forordningens virkeområde, slik det utledes av artikkel 2 nr. 1, jf. artikkel 3 bokstav b).

Fjerde ledd er en videreføring av dagens annet ledd. I tillegg gir den hjemmel til å ved forskrift utvide listen over regelverk som skal omfattes av forordningen om forbrukervernsamarbeid. Det kan bli aktuelt når nytt regelverk som beskytter forbrukernes interesser blir vedtatt i EU og føres opp på listen over direktiver og forordninger i forordningens vedlegg.

Til §§ 9 f og 9 g

Endringene er kun lovtekniske. I dag viser §§ 9 f og 9 g til § 9 e. Som en følge av at virkeområdet for forbudsdirektivet foreslås flyttet til § 9 e annet ledd, må henvisningene endres tilsvarende.

Til ny § 9 h

Første ledd gjennomfører forordningen ved inkorporasjon. Dermed vil forordningen gjelde som lov. Forordningsteksten i norsk oversettelse er inntatt som vedlegg til denne proposisjonen.

I *annet ledd* gis departementet hjemmel til å oppnevne vedkommende myndigheter og sentralt kontaktorgan. Vedkommende myndigheter skal ha til oppgave å delta i samarbeidet om håndheving av regelverket som omfattes av forordningen, mens det sentrale kontaktorganet samordner samarbeidet mellom de vedkommende myndigheter i de forskjellige landene. Oppnevningen vil skje ved

administrativt vedtak, og foretas i samråd med de ansvarlige fagdepartementer for de enkelte håndhevingsmyndighetene.

Til § 12

Første ledd tredje punktum endres som en lovteknisk følge av at § 9 e endres.

Første ledd nytt fjerde punktum innebærer at Markedsrådets vedtakskompetanse utvides til å omfatte overtredelser av regelverket som Forbrukerombudet blir oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve etter forordningen.

Til § 13

Endringen i *tredje ledd* medfører ingen realitetsendring og er en lovteknisk følge av at virkeområdet for forbudsdirektivet foreslås flyttet til § 9 e annet ledd.

Femte ledd nytt første punktum gir Forbrukerombudet uttrykkelig hjemmel til å kreve at den som bryter markedsføringsloven skal avgi skriftlig bekreftelse på at lovbruddet vil opphøre. Bestemmelsen gjennomfører forordningens artikkel 4 nr. 6 bokstav e). Se for øvrig pkt. 3.4.2 og 3.4.3.1 ovenfor.

Til § 14

Endringen i *første ledd første punktum* innebærer at Forbrukerombudets vedtakskompetanse utvides til å omfatte bestemmelsene som gjennomfører forordningen.

Til § 16

Endringen i *første ledd tredje punktum* innebærer at tvangsgebyr kan fastsettes ved overtredelser etter forordningen.

Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting (kringkastingsloven)

Til ny § 2-11

Første ledd gir Medietilsynet tilstrekkelig kompetanse til å kreve opplysninger etter forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b). Opplysningsplikten omfatter enhver og kan for eksempel omfatte kringkasternes datterselskaper, produsenter av kringkastingsprogrammer, annonsører, sponsorer og selskaper som selger tilgang til satellittsendte kanalpakker. Det som materielt kan kreves er opplysninger Medietilsynet finner nødvendig for å kunne fastslå om reglene i loven og forordningen er overholdt. Eksempelvis vil Medietilsynet kunne kreve fremlagt en avtale mellom en programprodusent og en sponsor for å kunne fastslå om sponse-reglene er fulgt.

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

Hvis det i praktiseringen av opplysningspliktbestemmelsen oppstår tvil om hvem som har opplysningsplikt eller rekkevidden av opplysningsplikten, kan departementet fastsette utfyllende bestemmelser om dette i forskrift hvis det finnes nødvendig, jf. *annet ledd*.

Til ny § 2-12

Første ledd første punktum gir hjemmel til å kreve opphørstilsagn fra kringkasteren avgrenset til saker der det forekommer overtredelser innenfor Fellesskapet i henhold til forslaget til markedsføringsloven § 9 e tredje ledd. Bestemmelsen gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e). Se nærmere pkt. 3.4.2 og 3.4.3.2 ovenfor.

Kringkastingsloven hjemler ikke rett til å forby eller påby opphør av enkeltinnslag i strid med regelverket om reklame og sponing. Forordningen krever uttrykkelig hjemmel for dette, jf. forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav f). *Første ledd annet punktum* gir hjemmel til å forby sending av ulovlige innslag, avgrenset til saker der det forekommer overtredelser innenfor Fellesskapet etter forslaget til markedsføringsloven § 9 e tredje ledd. Vedtak om forbud vil være et enkeltvedtak som følger reglene om slike i forvaltningsloven. Brudd på forbudsvedtak kan sanksjoneres med tvangsmulkt etter kringkastingsloven § 10-4.

Annet ledd gir hjemmel til å foreta kontrollundersøkelser på stedet hvor kringkasteren utøver sin virksomhet avgrenset til saker der det forekommer overtredelser innenfor Fellesskapet slik dette er definert i forslaget til markedsføringsloven § 9 e tredje ledd. Siden de fleste av de aktuelle bestemmelsene regulerer forhold som i utgangspunktet foregår åpent (innhold, mengde og plassering av reklame) er det få tilfeller der det vil være nødvendig å foreta undersøkelser på stedet. Departementet legger til grunn at det må være forholdsmessighet mellom eventuelle overtredelser og virkemidlene som benyttes for å bringe overtredelsen til opphør. Dersom Medietilsynet nektes adgang til tross for sin rett til kontrollundersøkelser, vil det være nødvendig for tilsynet å få bistand fra politiet om tvangsmidler skal brukes.

I *tredje ledd* oppstilles bestemmelsens anvendelsesområde. Den gjelder for bestemmelsene Medietilsynet etter forslaget til markedsføringsloven § 9 h annet ledd er oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.

Fjerde ledd gir en forskriftshjemmel som ved behov kan benyttes til nærmere regulering om forbudsvedtak og gjennomføring av granskning.

Til § 10-5

Tredje ledd gir i dag hjemmel til å fastsette forskrifter om opplysningsplikt. I det ny § 2-11 vil gi slike regler, finner departementet at denne hjemmelen blir overflødig. Bestemmelsen endres derfor ved å sløyfe «herunder om opplysningsplikt for kringkasterne» i dagens ordlyd.

Til endringene i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven)

Til § 8

Første ledd nytt annet punktum gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav c) om kontrollundersøkelser. Det vises til pkt. 3.4.2 og 3.4.3.4 ovenfor. Dersom Sosial- og helsedirektoratet nektes adgang til tross for sin rett til kontrollundersøkelser, vil det være nødvendig for direktoratet å få bistand fra politiet om tvangsmidler skal brukes.

Annet ledd nytt tredje punktum gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e). Bestemmelsen innebærer at Sosial- og helsedirektoratet kan kreve en bekreftelse på at overtredelser av reklameforbudet og brudd på merkebestemmelsene etter tobakksskadeloven §§ 2 og/eller 3 skal opphøre. For øvrig vises til pkt. 3.4.2 og 3.4.3.4 ovenfor.

Til endringene i lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddelloven)

Til § 28

Kompetansen etter denne bestemmelsen er delegert til Statens legemiddelverk. *Nytt åttende ledd* gir en uttrykkelig hjemmel for å kreve skriftlig bekreftelse fra den næringsdrivende ved brudd på bestemmelser om reklame for legemidler, jf. de krav som stilles i forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e). Det vises til pkt. 3.4.2 og 3.4.3.3. ovenfor.

Når det gjelder offentliggjøring av tilbakemeldingen, er det ingen uttrykkelige bestemmelser om dette. Det er imidlertid ingen taushetsplikt som hindrer Legemiddelverket i å offentliggjøre den aktuelle tilbakemeldingen, jf. legemiddelloven § 30.

Til endringene i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven)

Til § 9-3

Første ledd nytt annet punktum gjennomfører forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav c) om kontrollundersøkelser. Det vises til pkt. 3.4.2 og 3.4.3.4 ovenfor. Dersom Sosial- og helsedirektoratet nektes adgang til tross for sin rett til kontrollundersø-

kelser, vil det være nødvendig for direktoratet å få bistand fra politiet om tvangsmidler skal brukes.

Nytt annet ledd implementerer forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og b) og fastsetter at enhver plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av Sosial- og helsedirektoratets oppgaver etter lovens kapittel 9. Dette innebærer at Sosial- og helsedirektoratet har rett til å be om tilgang til dokumenter og andre opplysninger som er relevante i forhold til direktoratets tilsyns- og håndhevingsoppgaver etter alkoholloven kapittel 9, og at enhver har plikt til å gi direktoratet slike opplysninger. Opplysningsplikten utløses av pålegg fra Sosial- og helsedirektoratet. Opplysningsplikten er avgrenset til informasjon som vedkommende faktisk sitter inne med. Dette innebærer at Sosial- og helsedirektoratet vil ha mulighet til å be om dokumentasjon også fra personer og virksomheter som det ikke vurderer å sanksjonere/sanksjonerer mot, men som likevel antas å ha relevant dokumentasjon. Når det gjelder TV-reklame for alkoholholdig drikk, kan direktoratet, selv om det for eksempel vurderer å fatte/har fattet vedtak om retting overfor en TV-stasjon som sender reklame, be om opplysninger også fra eksem-

plvis den drikkevareprodusenten som har kjøpt reklameplassen og det reklamebyrået som har utarbeidet reklamen. Bestemmelsen er ikke avgrenset til saker knyttet til TV-direktivet artikkel 15, men alle saker etter alkoholloven kapittel 9.

Til § 9-4

Første ledd nytt tredje punktum gir en uttrykkelig hjemmel for Sosial- og helsedirektoratet til å kreve skriftlig bekreftelse på at overtredelser skal opphøre i tråd med forordningen artikkel 4 nr. 6 bokstav e). Det vises til pkt. 3.4.2. og 3.4.3.4 ovenfor.

Barne- og likestillingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

I

I lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) gjøres følgende endringer:

Kapitteloverskriften til kapittel II b skal lyde:

Kapittel II b. Grenseoverskridende handlinger som skader forbrukerens kollektive interesser

§ 9 e skal lyde:

§ 9 e *Virkeområde*

Bestemmelsene i dette kapitlet får anvendelse på handlinger foretatt i næringsvirksomhet som strider mot bestemmelser som i henhold til EØS-avtalen beskytter forbrukernes kollektive interesser slik de er gjennomført i norsk rett.

§§ 9 f og 9 g får anvendelse på handlinger som strider mot bestemmelser som gjennomfører EØS-lovgivningen som er tatt inn i vedlegg 1 til europaparlaments- og rådsdirektiv 98/27/EF om nedlegging av forbud med hensyn til vern av forbrukernes interesser. Bestemmelsene får kun anvendelse på handlinger foretatt i næringsvirksomhet i Norge som har virkning i en annet EØS-stat eller som er foretatt i næringsvirksomhet i en annen EØS-stat og har virkning i Norge.

§ 9 h får anvendelse på handlinger som strider mot bestemmelser som gjennomfører EØS-lovgivningen som er tatt inn i vedlegg til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning. Bestemmelsen får kun anvendelse hvis lovbruddet rammer forbrukere som har bopel i en annen medlemsstat enn der lovbruddet har sin opprinnelse eller har funnet sted, der den næringsdrivende er etablert eller der bevismaterialet befinner seg.

Departementet fastsetter i forskrift hvilke bestemmelser som til en hver tid beskytter forbru-

kernes kollektive interesser etter *annet og tredje* ledd.

§ 9 f skal lyde:

§ 9 f *Adgang til å bringe saker inn for Forbrukerombudet og Markedsrådet*

Utenlandske myndigheter og organisasjoner som er oppført på listen over godkjente institusjoner som i henhold til EØS-avtalens bestemmelser offentliggjøres av EU-kommisjonen i De Europiske Fellesskapers Tidende og i EØS-tillegget til dette, kan bringe sak inn for Forbrukerombudet og Markedsrådet med sikte på å få nedlagt forbud mot handling som nevnt i § 9 e *annet ledd*.

§ 9 g første ledd skal lyde:

§ 9 g *Godkjenning av myndigheter og organisasjoner*

Departementet godkjenner norske myndigheter og organisasjoner som kan opptre som part i sak i andre EØS-stater med sikte på å få nedlagt forbud mot handling som nevnt i § 9 e *annet ledd*. Departementet underretter EFTA-statenes faste komité om de utpekte myndigheters og organisasjoners navn og formål, med sikte på oppføring på listen nevnt i § 9 f.

Ny § 9 h skal lyde:

§ 9 h *Innlemmelse av forordning om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning*

EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7f (forordning (EF) nr. 2006/2004) om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (forordningen om forbrukervernsamarbeid) gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegget selv, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet oppnevner vedkommende myndigheter som håndhever forordningens bestemmelser og sentralt kontaktorgan.

§ 12 første ledd skal lyde:

Markedsrådet kan forby en handling som rådet finner er i strid med en bestemmelse gitt i eller i medhold av kapittel I eller § 9 c, når det finner at inngrep tilsies av hensyn til forbrukerne, eller, i forhold til § 1 annet ledd av hensyn til likestilling mellom kjønnene. Markedsrådet kan også forby part for Markedsrådet å bruke vilkår som nevnt i kapittel II eller som ikke oppfyller kravene i § 9 d, eller foreta handlinger som tilsikter slik bruk. Markedsrådet kan videre forby en handling som strider mot bestemmelser som nevnt i § 9 e *annet ledd*, hvis handlingen er foretatt i næringsvirksomhet i Norge og *har virkning* i en annet EØS-stat. *Markedsrådet kan videre forby en handling der det foreligger brudd på bestemmelser som nevnt i § 9 e tredje ledd og som Forbrukerombudet etter § 9 h annet ledd er oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.* Markedsrådet kan videre forby handling som rådet finner er i strid med regler som Forbrukerombudet er tillagt tilsyn med etter forskrifter gitt i medhold av lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 3-1 fjerde ledd, når det tilsies av hensyn til forbrukerne eller av hensyn til likestilling mellom kjønnene. Markedsrådet kan forby handlinger som rådet finner er i strid med lov om alternativ behandling av sykdom mv. § 8 når hensynet til forbrukerne tilsier dette. Markedsrådet kan gi påbud om de tiltak rådet finner er nødvendige for å sikre at forbudet overholdes.

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Forbrukerombudet kan på anmodning fra myndighet eller organisasjon som nevnt i § 9 f, med sikte på å verne forbrukernes kollektive interesser i en annen EØS-stat, behandle saker vedrørende handlinger som nevnt i § 9 e *annet ledd*.

§ 13 femte ledd skal lyde:

Forbrukerombudet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at ulovlige forhold skal opphøre. Dersom frivillig ordning ikke oppnås, kan Forbrukerombudet forelegge saken for Markedsrådet til avgjørelse etter § 12.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Forbrukerombudet kan treffe vedtak om forbud som nevnt i § 12 første ledd, første, annet, tredje, fjerde, *femte og sjette* punktum dersom det ikke er oppnådd frivillig ordning, og Forbrukerombudet antar at det vil medføre ulempe eller skadevirkning å avvente Markedsrådets vedtak.

§ 16 første ledd skal lyde:

I vedtak etter §§ 12 og 14 mot markedsføring i strid med §§ 1 til 5 eller mot urimelige avtalevilkår som nevnt i § 9 a skal det fastsettes et tvangsgebyr som den som vedtaket retter seg mot, skal betale dersom vedkommende overtrer vedtaket eller medvirker til at en annen foretar den handlingen vedtaket retter seg mot. Det samme gjelder vedtak etter §§ 12 og 14 som retter seg mot overtredelse av bestemmelser i kapittel II a. Det samme gjelder i vedtak etter § 12 første ledd tredje og *fjerde* punktum og § 14 første ledd første punktum. Dersom den som vedtaket retter seg mot, må tilbakekalle annonsekampanjer e l, skal vedkommende gis en frist for det. Fastsettelse av tvangsgebyr kan unnlates dersom særlige grunner tilsier det.

II

I lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting (kringkastingsloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 2-11 skal lyde:

§ 2-11 Opplysningsplikt.

Enhver plikter å gi Medietilsynet de opplysninger som tilsynet krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven eller for å kunne oppfylle Norges avtaleforpliktelser overfor en fremmed stat eller internasjonal organisasjon. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om opplysningsplikten, herunder om hvem som er omfattet av opplysningsplikten og hvilke opplysninger som kan kreves.

Ny § 2-12 skal lyde:

§ 2-12 Medietilsynets myndighet i forhold til grenseoverskridende kringkasting

Medietilsynet kan kreve skriftlig bekreftelse fra kringkaster under norsk jurisdiksjon på at overtredelse av bestemmelser som nevnt i § 9 e tredje ledd i lov 16. juni 1972 nr. 47 om markedsføring skal opphøre. Medietilsynet kan videre forby kringkasteren å sende innslag hvis det foreligger slik overtredelse i disse innslagene.

Ved overtredelser som nevnt i første ledd kan Medietilsynet gjennomføre granskning og besiktigelse på stedet hvor kringkasteren utøver sin virksomhet hvis det er nødvendig for at Medietilsynet skal kunne utføre sine gjøremål etter markedsføringsloven § 9 h.

Medietilsynets kompetanse etter denne bestemmelsen gjelder kun i forhold til de bestemmelsene Medietilsynet etter markedsføringsloven § 9 h annet ledd er

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

oppnevnt som vedkommende myndighet til å håndheve.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om vedtak om forbud, herunder om framgangsmåte ved gransking.

§ 10-5 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om vedtak om forbud mot å sende reklame og inndragning av konsesjon.

III

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) gjøres følgende endringer:

§ 8 første og annet ledd skal lyde:

§ 8 Sosial- og helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene i §§ 2 og 3, og bestemmelser gitt i medhold av disse lovbestemmelsene, overholdes. *Sosial- og helsedirektoratet kan foreta slik gransking og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.*

Finner Sosial- og helsedirektoratet at noen av disse bestemmelser er overtrådt, kan det pålegge retting av forholdet. Samtidig settes en frist for rettingen. *Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.*

IV

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven) gjøres følgende endring:

§ 28 nytt åttende ledd skal lyde:

Ved overtredelse av legemiddeloven § 19 og 21 eller forskrifter gitt med hjemmel i disse bestemmelsene, kan departementet kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.

V

I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholoven) gjøres følgende endringer:

§ 9-3 skal lyde:

§ 9-3 Tilsyn

Sosial- og helsedirektoratet fører tilsyn med at bestemmelsene om reklameforbud fastsatt i eller i medhold av denne lov overholdes. *Sosial- og helsedirektoratet kan foreta slik gransking og besiktigelse som det finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven.*

Enhver plikter å gi de opplysninger som er nødvendige for gjennomføringen av Sosial- og helsedirektoratets oppgaver etter lovens kapittel 9.

§ 9-4 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Sosial- og helsedirektoratet kan kreve skriftlig bekreftelse fra overtrederen på at det ulovlige forholdet skal opphøre.

VI

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Vedlegg 1**Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 av 27. oktober 2004 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning (forordningen om forbrukervernsamarbeid)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen, under henvisning til uttalelse fra den økonomiske og sosiale komité¹, etter samråd med Regionkomiteen, etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251² og ut fra følgende betraktninger:

1. I rådsresolusjon av 8. juli 1996 om samarbeid mellom forvaltninger om handhevinga av regelverket for den indre marknaden³ erkjente Rådet at det er behov for en fortsatt innsats for å bedre samarbeidet mellom forvaltningene, og oppfordret medlemsstatene og Kommisjonen til å undersøke muligheten av å styrke forvaltningssamarbeidet om håndhevingen av regelverket, og se dette som en prioritert sak.
2. Eksisterende nasjonale bestemmelser om håndheving av regelverket som beskytter forbrukernes interesser er ikke tilpasset problemene knyttet til håndheving i det indre marked, og det er i dag umulig å få til et effektivt og virkningsfullt samarbeid på dette området. Disse vanskelighetene er til hinder for at offentlige håndhevingsmyndigheter kan samarbeide om å påvise og etterforske overtredelser innenfor Fellesskapet av regelverket som beskytter forbrukernes interesser, og sikre stans eller forbud. Resultatet er at det ikke finnes noen effektiv håndheving over landegrensene, og dermed kan selgere og leverandører unngå håndheving ved å flytte på seg innenfor Fellesskapet. Dette fører til konkurransevridning for lovlidige selgere og leverandører som driver virksomhet enten på nasjonalt plan eller over grensene.

Vanskelighetene med grensekryssende håndheving svekker forbrukernes tillit til tilbud over landegrensene, og dermed også deres tillit til det indre marked.

3. Det er derfor hensiktsmessig på den ene side å gjøre det lettere for offentlige myndigheter med ansvar for håndheving av regelverket som beskytter forbrukernes interesser å samarbeide når de skal håndtere overtredelser innenfor Fellesskapet, og på den annen side å bidra til at det indre marked virker på en tilfredsstillende måte, til at håndhevingen av regelverket som beskytter forbrukernes interesser er konsekvent og holder en høy standard, og til kontroll med at forbrukerne har et økonomisk vern.
4. Fellesskapets regelverk inneholder bestemmelser om samarbeidsnettverk som skal sikre forbrukerne et vern ut over det rent økonomiske, ikke minst på det helsemessige området. Nettverk opprettet ved denne forordning og disse andre nettverkene bør utveksle opplysninger om beste praksis.
5. Virkeområdet for bestemmelsene om gjensidig bistand i denne forordning bør begrenses til overtredelser innenfor Fellesskapet av Fellesskapets regelverk som beskytter forbrukernes interesser. En effektiv håndtering av overtredelser på nasjonalt plan bør sikre at nasjonale transaksjoner og transaksjoner innenfor Fellesskapet behandles likt. Denne forordning berører ikke Kommisjonens ansvar med hensyn til medlemsstatenes overtredelser av Fellesskapets regelverk, og den gir heller ikke Kommisjonen myndighet til å stanse overtredelser innenfor Fellesskapet som er definert i denne forordning.
6. For å beskytte forbrukerne mot overtredelser innenfor Fellesskapet må det opprettes et nettverk mellom offentlige håndhevingsmyndigheter i hele Fellesskapet. Disse myndighetene har behov for et minstemål av felles etterforsk-

¹ EUT C 108 av 30.4.2004, s. 86.

² Europaparlamentsuttalelse av 20. april 2004 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 7. oktober 2004.

³ EFT C 224 av 1.8.1996, s. 3.

- nings- og håndhevingsmyndighet for å kunne anvende denne forordning på en effektiv måte og avskrekke selgere eller leverandører slik at de ikke gjør seg skyldige i overtredelser innenfor Fellesskapet.
7. For å kunne sikre forbrukerne vern og et indre marked som virker på en tilfredsstillende måte, er det helt avgjørende at vedkommende myndigheter har mulighet for å samarbeide fritt og på gjensidig grunnlag ved å utveksle opplysninger, påvise og etterforske overtredelser innenfor Fellesskapet og treffe tiltak med sikte på å oppnå stans eller forbud.
  8. Vedkommende myndigheter bør også gjøre bruk av annen myndighet eller andre tiltak som de har til rådighet på nasjonalt plan, herunder myndighet til å ta ut tiltale eller henvise saker til straffeforfølgning som følge av en anmodning om gjensidig bistand, med sikte på umiddelbart å stanse eller forby overtredelser innenfor Fellesskapet, når det er hensiktsmessig.
  9. Opplysninger som utveksles mellom vedkommende myndigheter, må være omfattet av de strengeste garantier for fortrolig behandling og taushetsplikt for å sikre at etterforskningen ikke kompromitteres eller at selgeres eller leverandørers omdømme ikke lider skade på feilaktig grunnlag. Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger⁴ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 45/2001 av 18. desember 2000 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger i Fellesskapets institusjoner og organer og om fri utveksling av slike opplysninger⁵ bør få anvendelse i forbindelse med denne forordning.
  10. Håndhevingsproblemene stanser ikke ved Den europeiske unions grenser, og Fellesskapets forbrukere må beskyttes mot uærlige næringsdrivende etablert i tredjestater. Det er derfor behov for å framforhandle internasjonale avtaler med tredjestater om gjensidig bistand ved håndheving av regelverket som beskytter forbrukernes interesser. Forhandlinger om slike internasjonale avtaler bør, på de områder som kommer inn under denne forordning, skje på fellesskapsplan for å sikre et best mulig vern for Fellesskapets forbrukere og et tilfredsstillende håndhevings samarbeid med tredjestater.
  11. Medlemsstatenes håndhevingsvirksomhet knyttet til overtredelser innenfor Fellesskapet bør samordnes på fellesskapsplan med sikte på å bedre anvendelsen av denne forordning og bidra til å heve standarden for håndheving og gjøre den mer konsekvent.
  12. Medlemsstatenes forvaltningssamarbeid bør samordnes på fellesskapsplan, i den grad samarbeidet har en fellesskapsdimensjon, med sikte på å bedre anvendelsen av regelverket som beskytter forbrukernes interesser. Med opprettelsen av det europeiske utenrettslige nett er en slik samordning allerede til stede.
  13. Når samordningen av medlemsstatenes virksomhet etter denne forordning innebærer finansiell støtte fra Fellesskapet, skal beslutning om støtte treffes etter framgangsmåtene fastsatt i europaparlaments- og rådsbeslutning 2004/20/EF av 8. desember 2003 om innføring av ei generell ramme for finansiering av fellesskapstiltak til støtte for forbrukerpolitikken i tidsrommet 2004-2007⁶, særlig tiltak 5 og 10 i beslutningens vedlegg, og i framtidige beslutninger.
  14. Forbrukerorganisasjonene har en svært viktig rolle med hensyn til å opplyse og bevisstgjøre forbrukerne og verne om deres interesser, også i forbindelse med tvisteløsning, og de bør oppmuntres til å samarbeide med vedkommende myndigheter om å styrke anvendelsen av denne forordning.
  15. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen denne forordning, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁷.
  16. En effektiv overvåking av anvendelsen av denne forordning og et effektivt forbrukervern forutsetter jevnlig rapportering fra medlemsstatene.
  17. I denne forordning respekteres de grunnleggende rettigheter og overholdes de prinsipper som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter⁸. Denne forordning bør derfor tolkes og anvendes i samsvar med disse rettigheter og prinsipper.

⁴ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31). Endret ved forordning (EF) nr. 1882/2003 (EUT L 284 av 31.10.2003, s. 1).

⁵ EFT L 8 av 12.1.2001, s. 1.

⁶ EUT L 5 av 9.1.2004, s. 1. Endret ved beslutning 2004/786/EF (EUT L 138 av 30.4.2004, s. 7).

⁷ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

⁸ EFT C 364 av 18.12.2000, s. 1.

18. Ettersom målet for denne forordning, som er samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene ettersom de ikke alene kan sikre samarbeid og samordning, og derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordning ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet —

VEDTATT DENNE FORORDNING:

Kapittel I

Innledende bestemmelser

Artikkel 1

Mål

Denne forordning fastsetter på hvilke vilkår medlemsstatenes vedkommende myndigheter med ansvar for håndheving av regelverket som beskytter forbrukernes interesser skal samarbeide med hverandre og med Kommisjonen for å sikre at dette regelverket blir overholdt, at det indre marked virker på en tilfredsstillende måte, og at forbrukerne gis et sterkere økonomisk vern.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Bestemmelsene om gjensidig bistand i kapittel II og III får anvendelse på overtredelser innenfor Fellesskapet.
2. Denne forordning berører ikke fellesskapsreglene for internasjonal privatrett, og særlig ikke bestemmelser om domsmyndighet og lovvalg.
3. Denne forordning berører ikke medlemsstatenes anvendelse av tiltak knyttet til strafferettslig og sivilrettslig samarbeid, og særlig ikke virksomheten innenfor det europeiske rettslige nett.
4. Denne forordning berører ikke medlemsstatenes oppfyllelse av eventuelle ytterligere forpliktelser knyttet til gjensidig bistand i forbindelse med vern av kollektive økonomiske forbrukerinteresser, herunder i straffesaker, og som følger av andre rettsakter, herunder bilaterale eller multilaterale avtaler.
5. Denne forordning berører ikke europaparlaments- og rådsdirektiv 98/27/EF av 19. mai 1998 om nedlegging av forbod med omsyn til vern av forbrukerinteresser⁹.

6. Denne forordning berører ikke Fellesskapets regelverk for det indre marked, og særlig ikke bestemmelsene om fritt varebytte og fri bevegelighet for tjenester.
7. Denne forordning berører ikke Fellesskapets regelverk for tjenester knyttet til fjernsyns-kringkasting.

Artikkel 3

Definisjoner

I denne forordning menes med

- a) «regelverk som beskytter forbrukernes interesser», direktivene i vedlegget slik de er innarbeidet i medlemsstatenes nasjonale rett, og forordningene oppført i vedlegget,
- b) «overtredelse innenfor Fellesskapet», enhver handling eller unnlatelse som er i strid med regelverket som beskytter forbrukernes interesser, som definert i bokstav a), og som skader eller kan skade kollektive interesser for forbrukere bosatt i en annen eller andre medlemsstater enn medlemsstaten der handlingen eller unnlatelsen har sin opprinnelse eller har funnet sted; eller der den ansvarlige selger eller leverandør er etablert; eller der det finnes bevismateriale eller eiendeler som kan knyttes til handlingen eller unnlatelsen,
- c) «vedkommende myndighet», enhver offentlig myndighet på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan med et særlig ansvar for å håndheve regelverket som beskytter forbrukernes interesser,
- d) «sentralt kontaktorgan», den offentlige myndighet i hver enkelt medlemsstat som er utpekt som ansvarlig for samordningen av denne forordnings anvendelse i vedkommende medlemsstat,
- e) «ansvarlig tjenestemann», en tjenestemann hos vedkommende myndighet som er utpekt som ansvarlig for anvendelsen av denne forordning,
- f) «anmodende myndighet», den vedkommende myndighet som ber om gjensidig bistand,
- g) «anmodet myndighet», den vedkommende myndighet som mottar en anmodning om gjensidig bistand,
- h) «selger eller leverandør», enhver fysisk eller juridisk person som, med hensyn til regelverket som beskytter forbrukernes interesser, handler innenfor rammen av sin forretningsvirksomhet, sin næringsvirksomhet, sitt håndverk eller sitt yrke,
- i) «markedstilsynsvirksomhet», tiltak som treffes av vedkommende myndighet for å fastslå om overtredelser innenfor Fellesskapet har funnet sted på dens territorium,

⁹ EFT L 166 av 11.6.1998, s. 51. Sist endret ved direktiv 2002/65/EF (EFT L 271 av 9.10.2002, s. 16).

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

- j) «forbrukerklage», en med rimelighet underbygd påstand om at en selger eller leverandør har begått eller kan komme til å begå en overtredelse av regelverket som beskytter forbrukernes interesser,
- k) «kollektive forbrukerinteresser», en rekke forbrukeres interesser, som har lidt skade eller kan komme til å lide skade som følge av en overtredelse.

Artikkel 4

Vedkommende myndigheter

1. Hver medlemsstat skal utpeke de vedkommende myndigheter og et sentralt kontaktorgan med ansvar for anvendelsen av denne forordning.
2. Hver medlemsstat kan, dersom det er nødvendig for at den skal kunne oppfylle sine forpliktelser etter denne forordning, utpeke andre offentlige myndigheter. Den kan også utpeke organer som har en rettmessig interesse av at overtredelser innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, i samsvar med artikkel 8 nr. 3.
3. Vedkommende myndighet skal, uten at det berører bestemmelsene i nr. 4, ha den myndighet til å foreta etterforskning og håndheving som er nødvendig for å anvende denne forordning, og skal utøve denne myndighet i samsvar med nasjonal lovgivning.
4. Vedkommende myndighet kan i samsvar med nasjonal lovgivning utøve den myndighet som er nevnt i nr. 3, enten
  - a) direkte i henhold til egen myndighet, eller under tilsyn av rettsmyndighetene, eller
  - b) ved å henvise saken til en domstol som har kompetanse til å treffe den nødvendige avgjørelse, eventuelt også ved overprøving dersom begjæringen om å treffe nødvendig avgjørelse ikke tas til følge.
5. I den grad vedkommende myndigheter utøver sin myndighet ved å henvise saker til domstolen i samsvar med nr. 4 bokstav b), skal denne domstol ha kompetanse til å treffe de nødvendige avgjørelser.
6. Den myndighet som er omhandlet i nr. 3, skal utøves bare når det er rimelig grunn til mistanke om en overtredelse innenfor Fellesskapet, og skal minst omfatte retten til
  - a) å ha tilgang til alle relevante dokumenter, i enhver form, knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet,
  - b) å avkreve enhver person relevante opplysninger knyttet til overtredelsen innenfor Fellesskapet,

- c) å gjennomføre nødvendige kontroller på stedet,
  - d) å framsette et skriftlig krav om at vedkommende selger eller leverandør stanser overtredelsen innenfor Fellesskapet,
  - e) å få selgeren eller leverandøren som er ansvarlig for overtredelsen innenfor Fellesskapet, til å forplikte seg til å stanse overtredelsen, og eventuelt å offentliggjøre den inngåtte forpliktelsen,
  - f) å kreve at enhver overtredelse innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, og eventuelt å offentliggjøre de avgjørelser som er truffet i denne forbindelse,
  - g) å kreve at den tapende part betaler erstatning til statskassen eller til en mottaker som er utpekt i eller i henhold til nasjonal lovgivning, dersom avgjørelsen ikke etterkommes.
7. Medlemsstatene skal sørge for at vedkommende myndigheter har tilstrekkelige midler til å anvende denne forordning. Ansvarlige tjenestemenn skal følge faglige standarder og hensiktsmessige interne framgangsmåter eller atferdsregler som særlig sikrer at enkeltpersoner gis vern ved behandling av personopplysninger, at saksbehandlingen er rimelig og rettferdig, og at reglene fastsatt i artikkel 13 om fortrolig behandling og taushetsplikt blir overholdt.
  8. Enhver vedkommende myndighet skal gjøre sine rettigheter og sitt ansvar etter denne forordning kjent for offentligheten, og skal utpeke ansvarlige tjenestemenn.

Artikkel 5

Lister

1. Hver enkelt medlemsstat skal opplyse Kommisjonen og de øvrige medlemsstater om navnet på vedkommende myndigheter, og på andre offentlige myndigheter og organer som har en rettmessig interesse av at overtredelser innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, samt på det sentrale kontaktorganet.
2. Kommisjonen skal offentliggjøre og ajourføre listen over sentrale kontaktorganer og vedkommende myndigheter i Den europeiske unions tidende.

Kapittel II

Gjensidig bistand

Artikkel 6

Utveksling av opplysninger på anmodning

1. Når en anmodende myndighet ber om det, skal en anmodet myndighet, i samsvar med artikkel 4, umiddelbart legge fram alle opplysninger som er relevante for å kunne avgjøre om det har funnet sted en overtredelse innenfor Fellesskapet, eller om det er rimelig grunn til mistanke om at den vil finne sted.
2. Den anmodede myndighet skal, om nødvendig med bistand fra andre offentlige myndigheter, iverksette hensiktsmessig etterforskning eller andre nødvendige eller hensiktsmessige tiltak i samsvar med artikkel 4, med sikte på å innhente de nødvendige opplysninger.
3. Når den anmodende myndighet ber om det, kan den anmodede myndighet gi tillatelse til at en ansvarlig tjenestemann fra den anmodende myndighet følger med den anmodede myndighets tjenestemenn under deres etterforskning.
4. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Artikkel 7

Utveksling av opplysninger uten anmodning

1. Når vedkommende myndighet får kjennskap til at en overtredelse innenfor Fellesskapet har funnet sted, eller har rimelig grunn til mistanke om at det vil skje, skal den umiddelbart gi vedkommende myndigheter i andre medlemsstater og Kommisjonen melding om dette, og gi dem alle nødvendige opplysninger.
2. Når vedkommende myndighet treffer ytterligere håndhevingstiltak eller mottar anmodninger om gjensidig bistand i forbindelse med overtredelsen innenfor Fellesskapet, skal den gi andre medlemsstater og Kommisjonen melding om dette.
3. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Artikkel 8

Anmodninger om håndhevingstiltak

1. En anmodet myndighet skal, når en anmodende myndighet ber om det, treffe alle håndhevingstiltak som er nødvendige for umiddelbart å stanse eller forby overtredelsen innenfor Fellesskapet.
2. For å oppfylle sine forpliktelser i henhold til nr. 1 skal den anmodede myndighet utøve den myndighet som er nevnt i artikkel 4 nr. 6, og all annen myndighet den er tillagt i henhold til nasjonal lovgivning. Den anmodede myndighet skal, om nødvendig med bistand fra andre offentlige myndigheter, bestemme hvilke håndhevingstiltak som skal treffes for å stanse eller forby overtredelsen innenfor Fellesskapet, og som er virkningsfulle og står i forhold til overtredelsen.
3. Den anmodede myndighet kan også oppfylle sine forpliktelser etter nr. 1 og 2 ved å gi et organ som, i samsvar med artikkel 4 nr. 2 annet punktum, er utpekt som et organ med en rettmessig interesse av at overtredelser innenfor Fellesskapet stanses eller forbyes, i oppdrag å treffe alle nødvendige håndhevingstiltak som det etter nasjonal lovgivning har til rådighet, for å stanse eller forby overtredelsen innenfor Fellesskapet på vegne av den anmodede myndighet. Dersom dette organet ikke umiddelbart stanser eller forbyr overtredelsen innenfor Fellesskapet, har den anmodede myndighet fortsatt sine forpliktelser etter nr. 1 og 2.
4. Den anmodede myndighet kan treffe tiltakene nevnt i nr. 3 bare dersom den først rådfører seg med den anmodende myndighet om bruken av disse tiltakene, og både den anmodende og den anmodede myndighet er enige om følgende:
  - tiltakene nevnt i nr. 3 vil kunne være minst like effektive som tiltak fra den anmodede myndighets side, med hensyn til å stanse eller forby overtredelsen innenfor Fellesskapet, og
  - når organet utpekt etter nasjonal lovgivning får dette oppdraget, fører det ikke til at opplysninger beskyttet etter artikkel 13 utleveres til vedkommende organ.
5. Dersom den anmodende myndighet mener at vilkårene i nr. 4 ikke er oppfylt, skal den skriftlig opplyse den anmodede myndighet om dette og begrunne sitt syn. Dersom den anmodende myndighet og den anmodede myndighet ikke er enige, kan den anmodede myndighet henvise saken til Kommisjonen, som skal avgi uttalelse etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.
6. Den anmodede myndighet kan rådføre seg med den anmodende myndighet under gjennomføringen av håndhevingstiltakene nevnt i nr. 1 og 2. Den anmodede myndighet skal umiddelbart gi den anmodende myndighet, vedkommende myndigheter i de øvrige medlemsstater og Kommisjonen melding om hvilke tiltak som er truffet, og hvilken virkning de har hatt på overtredelsen innenfor Fellesskapet, herunder om overtredelsen er stanset.
7. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

*Artikkel 9***Samordning av markedstilsynsvirksomhet og håndheving**

1. Vedkommende myndigheter skal samordne sin markedstilsynsvirksomhet og sin håndheving. De skal utveksle alle opplysninger som er nødvendige for dette formål.
2. Når vedkommende myndigheter blir oppmerksom på at en overtredelse innenfor Fellesskapet skader forbrukerinteressene i mer enn to medlemsstater, skal de berørte vedkommende myndigheter samordne sine håndhevingstiltak og anmodninger om gjensidig bistand gjennom det sentrale kontaktorganet. De skal særlig bestrebe seg på å samordne sin etterforskning og håndheving i tid.
3. Vedkommende myndigheter skal på forhånd underrette Kommisjonen om denne samordningen, og kan oppfordre tjenestemenn og andre medfølgende personer som har tillatelse fra Kommisjonen, til å delta.
4. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

*Artikkel 10***Database**

1. Kommisjonen skal administrere en elektronisk database for lagring og behandling av opplysninger den mottar etter artikkel 7, 8 og 9. Kun vedkommende myndigheter skal ha tilgang til opplysningene i databasen. Vedkommende myndigheter skal, med hensyn til sitt ansvar for å melde inn opplysninger som skal lagres i databasen, og den behandling av personopplysninger som dette innebærer, anses som behandlingsansvarlig i samsvar med artikkel 2 bokstav d) i direktiv 95/46/EF. Kommisjonen skal, med hensyn til sitt ansvar etter denne artikkel og den behandling av personopplysninger som dette innebærer, anses som behandlingsansvarlig i samsvar med artikkel 2 bokstav d) i forordning (EF) nr. 45/2001.
2. Dersom vedkommende myndighet kommer til at den har gitt en melding om overtredelse innenfor Fellesskapet i henhold til artikkel 7 som senere har vist seg å være uten grunnlag, skal den trekke meldingen tilbake, og Kommisjonen skal umiddelbart fjerne opplysningene fra databasen. Når en anmodet myndighet gir Kommisjonen melding etter artikkel 8 nr. 6 om at en overtredelse innenfor Fellesskapet er stanset, skal de lagrede opplysningene om overtredelsen innenfor Fellesskapet slettes fem år etter meldingen.

3. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

*Kapittel III***Vilkår for gjensidig bistand***Artikkel 11***Generelt ansvar**

1. Vedkommende myndigheter skal oppfylle sine forpliktelser etter denne forordning som om de handlet på vegne av forbrukerne i sitt eget land, for egen regning, eller på anmodning fra en annen vedkommende myndighet i sitt eget land.
2. Medlemsstatene skal treffe alle tiltak som er nødvendige for å sikre at denne forordnings anvendelse samordnes på en effektiv måte gjennom det sentrale kontaktorganet, når den anvendes av vedkommende myndigheter, av andre offentlige myndigheter og organer de har utpekt og som har en rettmessig interesse av at overtredelser innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, og av vedkommende domstoler.
3. Medlemsstatene skal oppmuntre til samarbeid mellom de vedkommende myndigheter og andre organer som etter nasjonal lovgivning har en rettmessig interesse av at overtredelser innenfor Fellesskapet stanses eller forbys, for å sikre at mulige overtredelser innenfor Fellesskapet umiddelbart meldes til vedkommende myndigheter.

*Artikkel 12***Framgangsmåter ved anmodning om gjensidig bistand og utveksling av opplysninger**

1. Den anmodende myndighet skal sørge for at alle anmodninger om gjensidig bistand inneholder tilstrekkelige opplysninger til at en anmodet myndighet kan etterkomme anmodningen, herunder eventuelt nødvendig bevismateriale som kan innhentes bare på den anmodende myndighets territorium.
2. Anmodninger skal sendes av den anmodende myndighet til den anmodede myndighets sentrale kontaktorgan, via den anmodende myndighets sentrale kontaktorgan. Den anmodede myndighets sentrale kontaktorgan skal umiddelbart videresende anmodningen til vedkommende myndighet.
3. Anmodninger om bistand og all formidling av opplysninger skal skje skriftlig på et standard skjema og oversendes elektronisk via databasen omhandlet i artikkel 10.
4. De berørte vedkommende myndigheter skal bli enige om hvilke språk som skal brukes i

anmodninger og ved formidling av opplysninger, før anmodningene framsettes. Dersom enighet ikke kan oppnås, skal anmodninger oversendes på det eller de offisielle språk i den anmodende myndighets medlemsstat, og svarene på det eller de offisielle språk i den anmodede myndighets medlemsstat.

5. Opplysninger som formidles som følge av en anmodning, skal oversendes direkte til den anmodende myndighet, og samtidig også til den anmodende og den anmodede myndighets sentrale kontaktorganer.
6. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Artikkel 13

Bruk av opplysninger, vern av personopplysninger samt taushetsplikt og forretningshemmeligheter

1. Oversendte opplysninger kan brukes bare for å sikre overholdelse av regelverket som beskytter forbrukernes interesser.
2. Vedkommende myndigheter kan bruke alle oversendte opplysninger, dokumenter, undersøkelsesresultater, erklæringer, bekreftede kopier eller etterforskningsresultater som bevismateriale, på lik linje med tilsvarende dokumenter innhentet på eget territorium.
3. Enhver opplysning som oversendes personer som arbeider for vedkommende myndigheter, domstoler, andre offentlige myndigheter og Kommisjonen, herunder opplysninger meldt til Kommisjonen og lagret i databasen omhandlet i artikkel 10, og hvis utlevering ville få negative følger for
  - vernet av den enkeltes privatliv og integritet, særlig i samsvar med Fellesskapets regelverk for vern av personopplysninger,
  - en fysisk eller juridisk persons forretningsinteresser, herunder immaterialrettigheter,
  - rettergang og juridisk rådgivning,
  - eller
  - formålet med kontrollen eller etterforskningen,
 skal være fortrolige og undergitt taushetsplikt, med mindre utlevering er nødvendig for å stanse eller forby en overtredelse innenfor Fellesskapet, og myndigheten som oversender opplysningene samtykker i at de utleveres.
4. Ved anvendelsen av denne forordning skal medlemsstatene vedta de lovgivningsmessige tiltak som er nødvendige for å begrense rettig-

heter og forpliktelser etter artikkel 10, 11 og 12 i direktiv 95/46/EF, i den grad det er nødvendig for å beskytte de interesser som er omhandlet i direktivets artikkel 13 nr. 1 bokstav d) og f). Kommisjonen kan begrense rettigheter og forpliktelser etter artikkel 4 nr. 1, artikkel 11, artikkel 12 nr. 1, artikkel 13-17 og artikkel 37 nr. 1 i forordning (EF) nr. 45/2001 når en slik begrensning er et nødvendig tiltak for å beskytte de interesser som er omhandlet i forordningens artikkel 20 nr. 1 bokstav a) og e).

5. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Artikkel 14

Utveksling av opplysninger med tredjestater

1. Når en vedkommende myndighet mottar opplysninger fra en myndighet i en tredjestat, skal den oversende opplysningene til vedkommende myndighet i andre medlemsstater, i den grad dette er tillatt etter bilaterale bistandsavtaler med tredjestaten og er i samsvar med Fellesskapets regelverk for beskyttelse av enkeltpersoner i forbindelse med behandling av personopplysninger.
2. Opplysninger som oversendes i henhold til denne forordning, kan av vedkommende myndighet også oversendes en myndighet i en tredjestat i henhold til en bilateral bistandsavtale med tredjestaten, forutsatt at det er innhentet samtykke fra den vedkommende myndighet som opprinnelig oversendte opplysningene, og dette er i samsvar med Fellesskapets regelverk for beskyttelse av enkeltpersoner i forbindelse med behandling av personopplysninger.

Artikkel 15

Vilkår

1. Medlemsstatene skal gi avkall på alle krav om tilbakebetaling av utgifter som påløper i forbindelse med anvendelsen av denne forordning. Den anmodende myndighets medlemsstat skal imidlertid være ansvarlig overfor den anmodede myndighets medlemsstat for alle omkostninger og tap som oppstår som en følge av tiltak som en domstol finner er ubegrunnede hva angår kjensgjerningene i overtredelsen innenfor Fellesskapet.
2. En anmodet myndighet kan etter å ha rådført seg med den anmodende myndighet nekte å imøtekomme en anmodning om håndhevingstiltak i henhold til artikkel 8, dersom

- a) rettergang allerede er igangsatt eller endelig dom allerede er avsagt for de samme overtredelser innenfor Fellesskapet og mot de samme selgere eller leverandører, av rettsmyndighetene i den anmodede eller den anmodende myndighets medlemsstat,
  - b) den, etter å ha gjennomført behørig etterforskning, mener at det ikke har funnet sted noen overtredelse innenfor Fellesskapet, eller
  - c) den mener at den anmodende myndighet ikke har lagt fram tilstrekkelige opplysninger i samsvar med artikkel 12 nr. 1, med mindre den anmodede myndighet allerede har nektet å etterkomme en anmodning i henhold til nr. 3 bokstav c) om den samme overtredelsen innenfor Fellesskapet.
3. En anmodet myndighet kan nekte å etterkomme en anmodning om opplysninger etter artikkel 6 dersom
    - a) den etter å ha rådført seg med den anmodende myndighet mener at denne ikke ber om de aktuelle opplysninger for å avgjøre om en overtredelse innenfor Fellesskapet har funnet sted, eller for å avgjøre om det er rimelig grunn til mistanke om at den vil finne sted,
    - b) den anmodende myndighet ikke er enig i at opplysningene er undergitt bestemmelsene om fortrolig behandling og taushetsplikt i artikkel 13 nr. 3, eller
    - c) strafferettslig etterforskning eller rettergang allerede er igangsatt, eller endelig dom allerede er avsagt, for de samme overtredelser innenfor Fellesskapet og mot de samme selgere eller leverandører, av rettsmyndighetene i den anmodede eller den anmodende myndighets medlemsstat,
  4. En anmodet myndighet kan beslutte ikke å oppfylle forpliktelsene omhandlet i artikkel 7 dersom strafferettslig etterforskning eller rettergang allerede er igangsatt, eller endelig dom allerede er avsagt, for de samme overtredelser innenfor Fellesskapet og mot de samme selgere eller leverandører, av rettsmyndighetene i den anmodede eller den anmodende myndighets medlemsstat,
  5. Den anmodede myndighet skal underrette den anmodende myndighet og Kommisjonen om sin begrunnelse for å nekte å imøtekomme en anmodning om bistand. Den anmodende myndighet kan henvise saken til Kommisjonen, som skal avgi uttalelse etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.
  6. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Kapittel IV

Fellesskapets virksomhet

Artikkel 16

Samordning av håndhevingen

1. I den grad det er nødvendig for å nå målene i denne forordning, skal medlemsstatene underrette hverandre og Kommisjonen om virksomhet som er av interesse for Fellesskapet, på områder som for eksempel:
  - a) opplæring av tjenestemenn med ansvar for forbrukervern, herunder språkopplæring og organisering av kurs,
  - b) registrering og klassifisering av forbrukerklager,
  - c) opprettelse av sektorvise nettverk for ansvarlige tjenestemenn,
  - d) utvikling av informasjons- og kommunikasjonsverktøy,
  - e) utvikling av standarder, metoder og retningslinjer for tjenestemenn som arbeider med forbrukervern,
  - f) utveksling av tjenestemenn.

Medlemsstatene kan, i samarbeid med Kommisjonen, i fellesskap utføre den virksomhet som er nevnt i bokstav a)-f). Medlemsstatene skal i samarbeid med Kommisjonen utarbeide en felles ramme for klassifiseringen av forbrukerklager.
2. Vedkommende myndigheter kan utveksle ansvarlige tjenestemenn for å bedre samarbeidet. Vedkommende myndigheter skal treffe de tiltak som er nødvendige for at de ansvarlige tjenestemenn som deltar i utvekslingen, skal kunne delta aktivt i vedkommende myndighets virksomhet. For dette formål skal slike tjenestemenn ha tillatelse til å utføre de oppgaver som vedkommende vertsmyndighet tildeler dem i samsvar med lovgivningen i sin medlemsstat.
3. Under utvekslingen skal den ansvarlige tjenestemanns sivilrettslige og strafferettslige ansvar behandles på samme måte som for vedkommende vertsmyndighets tjenestemenn. Ansvarlige tjenestemenn som deltar i utvekslingen, skal følge faglige standarder og hensiktsmessige interne atferdsregler hos vedkommende vertsmyndighet som særlig sikrer at enkeltpersoner gis vern ved behandling av personopplysninger, at saksbehandlingen er rimelig og rettferdig, og at reglene fastsatt i artikkel 13 om fortrolig behandling og taushetsplikt blir overholdt.

4. De fellesskapstiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, herunder nærmere bestemmelser om gjennomføring av felles virksomhet, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Artikkel 17

Forvaltningssamarbeid

1. I den grad det er nødvendig for å nå målene i denne forordning, skal medlemsstatene underrette hverandre og Kommisjonen om virksomhet som er av interesse for Fellesskapet, på områder som for eksempel:
- forbrukeropplysning og rådgivning,
  - støtte til forbrukerrepresentanters virksomhet,
  - støtte til virksomhet som drives av organer med ansvar for utenrettslig løsning av forbrukertvister,
  - støtte til forbrukernes klageadgang,
  - innhenting av statistikk, forskningsresultater eller andre opplysninger om forbrukernes atferd og holdninger, og følgene av dette.
- Medlemsstatene kan, i samarbeid med Kommisjonen, i fellesskap utføre den virksomhet som er nevnt i bokstav a)-e). Medlemsstatene skal i samarbeid med Kommisjonen utarbeide en felles ramme for virksomheten nevnt i bokstav e).
2. De fellesskapstiltak som er nødvendige for gjennomføringen av denne artikkel, herunder nærmere bestemmelser om gjennomføring av felles virksomhet, skal vedtas etter framgangsmåten nevnt i artikkel 19 nr. 2.

Artikkel 18

Internasjonale avtaler

Fellesskapet skal samarbeide med tredjestater og med vedkommende internasjonale organisasjoner på de områder som kommer inn under denne forordning, om å gi forbrukerne et sterkere økonomisk vern. Nærmere bestemmelser om samarbeidet, herunder innføring av ordninger for gjensidig bistand, kan avtales mellom Fellesskapet og de berørte tredjestater.

Kapittel V

Sluttbestemmelser

Artikkel 19

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av en komité.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.

Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.

3. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

Artikkel 20

Komiteens oppgaver

- Komiteen kan gjennomgå alle saker som gjelder anvendelsen av denne forordning, og som lederen tar opp, enten på eget initiativ eller på anmodning fra en medlemsstats representant.
- Den skal særlig gjennomgå og vurdere hvordan denne forordnings bestemmelser om samarbeid virker.

Artikkel 21

Rapporter

- Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til alle internrettslige bestemmelser som de vedtar, eller til avtaler om annet enn enkelt saker som de inngår, på områder som omfattes av denne forordning.
- Hvert annet år fra denne forordning trer i kraft, skal medlemsstatene gi Kommisjonen rapport om dens anvendelse. Kommisjonen skal offentliggjøre disse rapportene.
- Rapportene skal inneholde følgende:
  - nye opplysninger om vedkommende myndigheters organisering, myndighet, ressurser eller ansvarsområder,
  - opplysninger om utviklingstendenser, midler og metoder i forbindelse med overtredelser innenfor Fellesskapet, særlig dersom de avdekker mangler eller hull i denne forordning eller i regelverket som beskytter forbrukernes interesser,
  - opplysninger om håndhevingsmetoder som har vist seg å være effektive,
  - sammenfattende statistikk over vedkommende myndigheters virksomhet, for eksempel tiltak etter denne forordning, mottatte klager, håndhevingstiltak og rettsavgjørelser,
  - sammendrag av viktige rettsavgjørelser fra nasjonale domstoler som fortolker regelverket som beskytter forbrukernes interesser,
  - andre opplysninger som er relevante for anvendelsen av denne forordning.
- Kommisjonen skal på grunnlag av medlemsstatenes rapporter framlegge en rapport for Euro-

Om lov om endringer i lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven) og enkelte andre lover

parlamentet og Rådet om anvendelsen av denne forordning.

Artikkel 22

Ikrafttredelse

Denne forordning trer i kraft den tjuende dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 29. desember 2005.

Bestemmelsene om gjensidig bistand i kapittel II og III får anvendelse fra 29. desember 2006.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Strasbourg, 27. oktober 2004.

For Europaparlamentet

J. S. BORRELL FONTELLES

President

For Rådet

A. NICOLAÏ

Formann

Vedlegg

Direktiver og forordninger som omfattes av artikkel 3 bokstav a)¹⁰

1. Rådskonferansen 84/450/EØF av 10. september 1984 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om villedende reklame (EFT L 250 av 19.9.1984, s. 17). Sist endret ved europaparlaments- og rådskonferansen 97/55/EF (EFT L 290 av 23.10.1997, s. 18).
2. Rådskonferansen 85/577/EØF av 20. desember 1985 om forbrukervern ved avtaler som inngås et annet sted enn på den næringsdrivendes faste forretningssted (EFT L 372 av 31.12.1985, s. 31).
3. Rådskonferansen 87/102/EØF av 22. desember 1986 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om forbrukerkreditt (EFT L 42 av 12.2.1987, s. 48). Sist endret ved europaparlaments- og rådskonferansen 98/7/EF (EFT L 101 av 1.4.1998, s. 17).
4. Rådskonferansen 89/552/EØF av 3. oktober 1989 om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene: artikkel 10-21 (EFT L 298 av 17.10.1989, s. 23). Sist endret ved europaparlaments- og rådskonferansen 97/36/EF (EFT L 202 av 30.7.1997, s. 60).

5. Rådskonferansen 90/314/EØF av 13. juni 1990 om pakkereiser, herunder pakkeferier og pakketurer (EFT L 158 av 23.6.1990, s. 59).
6. Rådskonferansen 93/13/EØF av 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler (EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29). Endret ved kommisjonsvedtak 2002/995/EF (EFT L 353 av 30.12.2002, s. 1).
7. Europaparlaments- og rådskonferansen 94/47/EF av 26. oktober 1994 om beskyttelse av kjøperen i forbindelse med visse aspekter ved avtaler om deltidsbruksrett til fast eiendom (timeshare-avtaler) (EFT L 280 av 29.10.1994, s. 83).
8. Europaparlaments- og rådskonferansen 97/7/EF av 20. mai 1997 om forbrukervern ved fjernsalgsavtaler (EFT L 144 av 4.6.1997, s. 19). Endret ved direktiv 2002/65/EF (EFT L 271 av 9.10.2002, s. 16).
9. Europaparlaments- og rådskonferansen 97/55/EF av 6. oktober 1997 om endring av direktiv 84/450/EØF om villedende reklame til også å omfatte sammenlignende reklame.
10. Europaparlaments- og rådskonferansen 98/6/EF av 16. februar 1998 om forbrukervern ved opplysning om priser på forbruksvarer (EFT L 80 av 18.3.1998, s. 27).
11. Europaparlaments- og rådskonferansen 1999/44/EF av 25. mai 1999 om visse sider ved forbrukerkjøp og tilknyttede garantier (EFT L 171 av 7.7.1999, s. 12).
12. Europaparlaments- og rådskonferansen 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (direktivet om elektronisk handel) (EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1).
13. Europaparlaments- og rådskonferansen 2001/83/EF av 6. november 2001 om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker: artikkel 86-100 (EFT L 311 av 28.11.2001, s. 67). Sist endret ved direktiv 2004/27/EF (EFT L 136 av 30.4.2004, s. 34).
14. Europaparlaments- og rådskonferansen 2002/65/EF av 23. september 2002 om fjernsal av finansielle tenester til forbrukere.
15. Europaparlaments- og rådskonferansen (EF) nr. 261/2004 av 11. februar 2004 om fastsettelse av felles regler for erstatning og assistanse til flypassasjerer ved nektet ombordstigning og ved innstilte eller vesentlig forsinkede flyginger (EUT L 46 av 17.2.2004, s. 1).

¹⁰ Direktivene i punkt 1, 6, 8 og 13 inneholder særlige bestemmelser.

